

ΕΤΟΣ Α' ΤΕΥΧΟΣ ΣΤ'

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 32

217
ΑΘΗΝΑΙ. - ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1923

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΟΔΟΣ ΒΑΛΤΕΣΙΟΥ 3

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ Ε** Τ**

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΙΔΡΥΤΗΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΑΛΑΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΤ
ΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Γ. Η. ΚΑΛΕΡΓΗ & ΣΙΑΣ

1923

ΔΗΛΩΣΙΣ

Εἰς τὸ παρὸν 6^{ον} τεύχος συνεπύχθησαν ἀμφότερα τὰ τεύχη τῶν μηνῶν Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου, οὕτως ὥστε ὁ πρῶτος ἐτήσιος τόμος θ' ἀποτελεσθῆ ἐκ 10 τευχῶν καὶ σελίδων 360, πολυτίμων δια πάντα ἐφιέμενον ἕνα διὰ βραχείας μελέτης καταστῆ γνήσιος μύστης τῆς Ἑλευθέρας Τεκτονικῆς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
Διατί ἐγενόμεθα Ἑλευθ. Τέκτονες ὑπὸ Α. Ἀλεξανδροπούλου	177
Ἡ Βασιλικὴ Τέχνη ὑπὸ Α. Ἀδριανοπούλου	184
Περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν γένει.—Τί ἐστί, τί σκοπεῖ, τίνας αἱ πηγαὶ του ὑπὸ Ἰωάννου Γ. Καραγεωργιάδου	191
Τὸ Τεκτονικὸν Πνεῦμα ὑπὸ Μιλιάδου Ποιρῆ	197
Τιμαὶ τεκτονικαὶ εἰς Ἀμερικανὰς Ἀδελφοὺς	217

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ καὶ προπληρωτέα

Διὰ τὴν Ἀλλοδαπὴν δολλάρια πέντε

Διὰ τὴν Ἑμεδαπὴν μόνον δραχμαὶ πενήκοντα.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ "ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ"

Διὰ συνδρομὰς, εἰσπράξεις καὶ πᾶσαν ὑπόθεσιν.

EN KYΠPOY : Χριστόφορος Τερναρίτης Ἱατρός, διευθυντῆς Κλινικῆς κῆς ὁ «Εὐαγγελισμός». — Λεμεσὸς ταχ. κιβ. 104.

EN AIGYPTOY : { M. Μαῦρος—Κάιρον—ταχ. κιβωτ. 785.
K. Ταβουλαρίδης—Ἀλεξάνδρεια ταχ. κιβ. 1163.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΙΔΙΚΟΝ

δι' ὑποθέσεις τοῦ λεγομένου Ἀμφισβητουμένου Διοικητικοῦ καὶ ἐν γένει πάσης φύσεως διοικητικῆς ἢ δημοσιονομικῆς, ἀναγομένης εἰς τὴν ἀρμοδιότητα εἴτε τῶν πολιτικῶν ἢ τῶν λεγομένων Διοικητικῶν Δικαστηρίων εἴτε καὶ πάσης Δημοσίας Ἀρχῆς καὶ δὴ διὰ Δηλώσεις τῶν διαφόρων φορολογιῶν, κληρονομιῶν κλπ. καὶ περαιτέρω ἀναχοπὰς, ἐνστάσεις, ἐφέσεις καὶ παντοίας προσφυγὰς.

Ἀλεξάνδρου Π. Ἀλεξανδροπούλου

Δικηγόρου παρ' ἅπασιν τοῖς ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ Δικαστηρίοις.

Ἀθήναι—3 Ὁδὸς Βαλτετζίου 3—Ἀθήναι.

Adresse pour la correspondance

A. P. Alexandropoulos, Rue Valtetziou 3, Athènes—Grèce

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

132 ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 32

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Α. Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΑΤΙ ΕΓΕΝΟΜΕΘΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΤΕΚΤΟΝΕΣ

Γ'

Διὰ τῶν δύο προηγουμένων ἀρθριδίων ἐπεχείρησα νὰ προκαλέσω παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ Ἀναγνώστου τὴν **αὐτοεξομολόγησιν**, ἥτοι τὴν ἔρευναν τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ συνειδήσεως, ἐν τῇ ἀναμνήσει τῶν ἐλατηρίων, αἵνα παρώρμησαν καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὴν Ἐλευθέραν Τεκτονικὴν.

Διὰ τοῦ δευτέρου ἰδίας ἀρθριδίου ἐπεδίωξα νὰ ἀποτρέψω τὸν κίνδυνον τῆς **αὐταπάτης**, ἥτοι νὰ ἐφελκύσω τὴν προσοχὴν παντὸς ἐφιεμένου νὰ παρακολουθήσῃ τὴν σειρὰν τῶν ἐμῶν σκέψεων ἐπὶ τὴν κεκτημένην ἕνεκα τοῦ καθολικοῦ περιβάλλοντος ἕξιν τοῦ ὁπωσδήποτε διανοουμένου καὶ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου νὰ φαντάζεται, νὰ πιστεύῃ, πολλάκις μετὰ χρηστοῦ συνειδότως, ὅτι κατὰ τὰς ἀποφάσεις καὶ πράξεις αὐτοῦ κυριαρχοῦσιν εὐγενῆ μᾶλλον ἰδεώδη ἢ ἰδιοτελεῖς τυχὸν ὀπισθοβουλίαὶ καὶ ὅτι ἐντεῦθεν μεγαλοργεῖ καὶ ὁπόταν περὶ ταπεινὰ τυρβάζεται, ἔτι δὲ πλέον ὅτι εὐεργετῇ τὴν κοινωνίαν καὶ ὅταν ἀκόμη κακουργῇ . . . ! Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔργον τῆς προκληθείσης διερευνήσεως τῆς ἰδίας

συνειδήσεως και μάλιστα ἐν χρόνῳ παρεληλυθότι τυγχάνει δυσχερὲς και ἴσως δυσάρεστος ἡ ἀνάμνησις κρατησασῶν ἐν παρελθόντι σκέψεων, διὰ τοῦτο ὑποβοηθῶ τὴν ἔρευναν, παρατάσσων τὰσυνήθη ἐλατήρια, ἅτινα καθ' ἅπασαν τὴν ὑψηλίον κινουῦσι πολλάκις τὸν ἄνθρωπον και πρὸς ἄλλας μὲν παρεμφερεῖς ἀποφάσεις και ἐνεργείας, ἀλλὰ και πρὸς εἴσοδον και κατάταξιν εἰς τὸ παγκόσμιον Τάγμα τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων. Τὰ τοιαῦτα ἐλατήρια, δὲν δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ἀπολύτως ὡς ἐπίμεμπα, ἐφ' ὅσον δὲν ἐνέχουσιν ἀπωτέραν ἀθέμιτον πρόθεσιν, ἀλλὰ ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἀποδεικνύουσιν ἐνυπάρχουσαν τὴν ψυχικὴν ἐκείνην προδιάθεσιν, τὴν προαπαιτουμένην ὅπως καταστῆ ὁ μουόμενος σὺν τῷ χρόνῳ ἀληθῆς μύστης τῶν τεκτονικῶν μυστηρίων, ἐκτὸς ἐὰν ἤθελεν εὐμοιρῆσει εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης μυσήσεως συντόνου, συστηματικῆς και μεθοδικῆς διδασκαλίας, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ μέγα πρόβλημα τῶν Τεκτονικῶν Στοῶν καθ' ἅπαντα τὸν Κόσμον, ὡς ἀπὸ τοῦ πρώτου τεύχους ἡρμήνευσα.¹

Και ἰδοὺ νῦν τὰ συνήθη ἐλατήρια, ἅτινα δύνανται νὰ ὀδηγήσωσι και ἀτυχῶς ὀδηγοῦσι ἐνίοτε μέχρι βωμοῦ και δροκου τὸν μὴ *γεννηθέντα* τέκτονα, ἀλλὰ τὸν δυνάμενον πολλάκις—παρὰ τὴν ἐναντίαν ρῆσιν—νὰ γίνῃ τέκτων, εἰσερχόμενος εἰς γνήσιον τεκτονικὸν περιβάλλον, ἐνέχον τὴν δέουσαν ἀφομοιωτικὴν δύναμιν γνησίου τεκτονικοῦ πνεύματος. Πρῶτον ἡ περιέργεια ὡθεὶ συνήθως, πνεύματα ρέποντα εἰς ἀπόκτησιν ἀπροσίτων θεωρουμένων γνώσεων, εἰς τὴν ἀναζήτησιν τοῦ ἀγνώστου. . . λυστυχῶς ἡ τοιαύτη περιέργεια κορέννεται συνήθως ἐκ τῶν πρώτων ἐντυπώσεων, ὁ μουόμε-

1. Ὅρα σελ. 6—8 «Διδασκαλῖαι καὶ Σπουδαὶ τῆς Ἐλευθέρου Τεκτονικῆς».

νος ἀκροᾶται μὲν λόγους σεμνοὺς καὶ ἀγαθοὺς, ἀλλὰ θεωρεῖ τούτους ἀπλῆν ἀπήχησιν ἠθικολογίας, ὑφίσταται δοκιμασίας, ἀλλὰ κρίνει ταύτας ἐκδηλώσεις ἀναχρονισμοῦ καὶ τέλος ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμούς. Ἄτενίζει κοινούς θνητοὺς οὐχὶ δὲ πάντοτε ὑπερόχους, προσβλέπει σύμβολα αἶνα ἀμέσως δὲν κατανοεῖ καὶ ἀπέρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἵνα μὴ ἐπανέλθῃ, ἢ καὶ ἐπανερχόμενος ἵνα παραμείῃ ψυχρὸς θεατῆς πρὸς ἀπλῆν ἴσως τέρψιν ἢ καὶ θυμηδίαν ! Ἐν τούτοις καὶ ἡ ὠθήσασα τὸν οὕτως ἐπιπόλαιον νεόφυτον περιέργεια, προσλαμβάνουσα διὰ δεξιᾶς παραινέσεως σοβαρωτέραν κατεύθυνσιν πρὸς ἔρευναν καὶ διάγνωσιν τῶν συμβολιζομένων ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν, δύναται νὰ μετατρέψῃ σὺν τῷ χρόνῳ τὸν φιλοπερίεργον εἰς πραγματικὸν μύστην.

Δεύτερον, ἡ τεκτονικὴ ἀρετὴ τῆς ἀλληλεγγύης, θρυλλομένη ἐνίοτε ὑπὲρ τὸ δέον καὶ ὑπολαμβινομένη ὡς κύριος σκοπὸς τῆς Ἐλευθέρως Τεκτονικῆς, δημιουργεῖ προσδοκίας ποικίλας καὶ παρασύρει ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν Στοῶν τὸν ἰδιοτελῶς μόνον σκεπτόμενον, πρόθυμον νὰ ἀπαρνηθῇ τὰς ἰδίας τυχὸν γνώμας καὶ ἀρχάς, ἵνα ψευδῶς προσαρμοσθῇ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ἐλευθέρως Τεκτονικῆς. Οἱ ἐκ τοιούτου ἐλατηρίου παρορμηθέντες, διαγιγνώσκουσι ταχέως ὅτι ἡ ἔννοια τῆς ἀλληλεγγύης, ἀνυψουμένη ὑπὸ τῆς Ἐλευθέρως Τεκτονικῆς ὑπὲρ τὴν κοινὴν ἀντίληψιν, διαφέρει εὐσιωδῶς τῆς ἀποδιδομένης ἐννοίας ὑπὸ βεβήλων Σωματείων ἀλληλοβοηθείας καὶ οὕτω ἀπομακρύνονται βαθμηδόν, ἀδασεῖς ὡς προσῆλθον, ἐὰν μὴ διανοηθῶσιν — ὅπερ σπάνιον — νὰ ἐκμεταλλευθῶσι κακοήθως τὸ ἱερὸν τεκτονικὸν δόγμα τῆς ἀδελφικῆς ἀλληλεγγύης, ὅπερ ὄντως ἀποτελεῖ τεκτονικὴν ἀρετὴν ὑπὸ τὴν θεμιτὴν, τὴν δικαίαν, τὴν ἀνταξίαν τοῦ ὑψηλοῦ θεσμοῦ ἐκδοχὴν, πρὸς συμμετοχὴν ἀδελφικὴν ἐν πάσῃ χαρᾷ ἢ

θλίψει καὶ πρὸς βράβευσιν τῆς ἀρετῆς, τῆς αὐταπαρνησίας καὶ τῆς αὐτοθυσίας γνησίων Τεκτόνων, οὐχὶ ἐξ ὑπαιτιότητος ἐγκληματικῆς δεινοπαθησάντων. Ἄλλὰ καὶ ἡ τοιαύτη ἰδιοτελῆς ἀφετηρία δύναται ἴσως νὰ ἐξαγνισθῇ, σὺν τῷ χρόνῳ, διὰ βαθμιαίας διαφωτίσεως, προκαλούσης τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀρχικῆς πλημμελοῦς ἀντιλήψεως, ἔτι δὲ καὶ αὐτὴν τὴν μεταμέλειαν, ὁπότε ἄρχεται πολλάκις ἀξιέπαινός τις προσπάθεια πρὸς αὐτάρκειαν ἐπιτυγχανομένην διὰ τῆς ἐργασίας καὶ μόνης τῆς ἐργασίας, μέχρις οὗτου ὁ εἰσελθὼν εἰς τὴν Στοὰν κυρίως πρὸς ἐπιδίωξιν ἰδίων ὑλικῶν ἢ καὶ ἠθικῶν συμφερόντων καταλήγει νὰ μετατρέψῃ τὴν ἐνδόμυχον ταύτην ὀπισθοβουλίαν εἰς εὐγενῆ πόθον πρὸς παροχὴν πάσης δυνατῆς ἀρωγῆς ὑπὲρ ἄλλων, ἀξίων ἀγάπης καὶ τιμῆς Ἀδελφῶν, πρὸ πάντων δὲ δυναμένων διὰ τῆς παρεχομένης ἠθικῆς ἢ καὶ ὑλικῆς ἀρωγῆς, νὰ ἀναδειχθῶσι μᾶλλον κρατεροὶ μαχηταὶ εἰς τοὺς τεκτονικοὺς ἢ καὶ ἄλλους ἀγαθοὺς κοινωνικοὺς ἀγῶνας.

Πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἐλατηρίοις περιεργείας καὶ ἰδιοτελείας, παρομαρτοῦσι πολλάκις καὶ ἕτερά τινα ἐλατήρια περιφιλαντίας, ἀθωότερα μὲν ἴσως ἄλλ' ὅπωςδήποτε ἀντιτιθέμενα πρὸς τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν τοῦ ιδεώδους Τεκτονικοῦ θεσμοῦ.

Τοιαῦτα ἐλατήρια δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσι λανθάνουσαί τινες τάσεις ματαιοδοξίας τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου, ἀτενίζοντος εἰς πρόσκτησιν τοῦ τεκτονικοῦ τίτλου πρὸς ἐπίδειξιν μᾶλλον, ἐν ἄλλαις μάλιστα χώραις, ἐνθα ἡ ἰδιότης τοῦ Τεκτονος ἀποτελεῖ ὄντως τίτλον τιμῆς, ἢ καὶ ἀποβλέποντος εἰς τὴν διὰ τῶν τεκτονικῶν ὁμηγύσεων καὶ ἐργασιῶν ἐπιδεῖξιν καὶ διαφήμισιν ἀγαστῶν προσόντων καὶ χαρισμάτων,

ῶν ἤθελε τυχὸν εὐμοιρεῖ ὁ ὑπὸ τοιούτων τάσεων ὠθούμενος καὶ ἐπιζητιῶν οἰανδήποτε κοινωνικὴν ἐμφάνισιν.

Παρέπονται δὲ περαιτέρω καὶ ἕτεραι παρεμφερεῖς πῶς τάσεις, ἔτι ἀθώτεραι, ἀπὸ τῆς ἐμφύτου τῷ ἀνθρώπῳ κοινωνικότητος ἀπορρέουσαι καὶ παρορμῶσαι πρὸς κατάταξιν εἰς τὸ τεκτονικὸν Τάγμα, ὡς ἡ ἔφεσις πρὸς ἀπόκτησιν γνωριμιῶν καὶ φιλικῶν σχέσεων μετὰ πεφωτισμένων καὶ ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, καταλεγομένων ἰδίως εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ πνεύματος, ὅποιοι εὐλόγως ὑποτίθενται κατὰ κανόνα οἱ Τέκτονες, ὡς ἐπίσης ἡ ἀναζήτησις ἀπλῆς ψυχαγωγίας ἐν μέσῳ τοιούτου κύκλου φιλοσοφούντων μάλιστα ἀνδρῶν καὶ ἀσχολουμένων περὶ διάφορα θέματα ὑψηλὰ καὶ ἴσως μεταφυσικά, κατὰ τὴν ποικιλότροπον φαντασίαν τῶν ἀμυήτων.

Πᾶσαι αἱ τοιαῦται τάσεις, κἂν μηδὲν τὸ ἀθέμιτον ἐνέχουσαι, δὲν ἀνάγονται εἰς σοβαρὰς καὶ εὐγενεῖς παρορμήσεις τῆς ψυχῆς ἀνταποκρινομένης πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς καὶ συνεπῶς δὲν ἐγγυῶνται ὅτι ὁ ἐκ τοιούτων ἐλατηρίων ὀρμηθεὶς θὰ καταστῆ γνήσιος τέκτων, ἐφ' ὅσον αἱ μὲν ἀπὸ ματαιοδοξίας ἀπορρέουσαι δὲν συνδυάζονται πρὸς τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν σταθερᾶς προσπαθείας πρὸς αὐτοβελτίωσιν καὶ εἰλικρινοῦς συμπράξεως ὑπὲρ τῆς ὅλης κοινωνικῆς βελτιώσεως, αἱ δὲ ἀπὸ τῆς κοινωνικότητος τοῦ ἀνθρώπου ἐκπηγάζουσαι δὲν συνδυάζονται πρὸς τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς ἐν τῷ κοινῷ ἀδελφικῷ συνδέσμῳ ἀνιδιοτελοῦς ἐπιδιώξεως τοῦ ἠθικοῦ ἀγαθοῦ, συνεπαγομένης τὴν ὑπερτάτην ἀληθῶς ψυχαγωγίαν.

Ἐπεὶ τὰς προεκτεθείσας τάσεις, ἀνυψοῦνται βεβαίως ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει δύο ἕτερα εὐγενῆ ἐλατήρια δονοῦντα εὐαισθητοὺς καὶ ἐνθουσιώδεις ψυχάς, τὸ αἴσθημα τῆς φιλαν-

θρωπίας και τὸ αἶσθημα τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν πατρίδα, ἅτινα οὐδόλως ἀντιτίθενται πρὸς τὴν Ἐλευθέραν Τεκτονικήν, διότι τὸ μὲν πρῶτον, ἀπόρροια τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, περιλαμβάνεται ἐν τῷ εὐρυτάτῳ σκοπῷ τῆς γενικῆς εὐημερίας τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ δὲ δεύτερον ἀποτελεῖ προὔποθσιν και συγκεκριμένην ἐφαρμογὴν τῆς ἐνιαίας κοσμοπολιτικῆς ἰδέας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας και εὐνομίας τῶν λαῶν και ὑπὲρ τῆς προόδου τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν.

Ἄλλὰ τὰ αἰσθήματα φιλανθρωπίας και πατριωτισμοῦ, ἐπικρατοῦντα ὡς κύριος και ἀποκλειστικός πόθος, ὀφείλουσι νὰ ὀδηγήσωσι μᾶλλον πρὸς φιλανθρωπικὰς ὀργανώσεις ἢ ἐθνικούς συλλόγους και οὐχὶ πρὸς τὸν παγκόσμιον σύνδεσμον τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς, ἀποτελούσης τὴν ἀποκρυφον ὄντως ἐπιστήμην τῆς ἐρεύνης τῶν ὄρων τῆς ὑπάρξεως και προαγωγῆς τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς ἐνιαίας οἰκογενείας και τῆς ἐρεύνης περὶ τῆς ἐφικτῆς βελτιώσεως και ἀνυψώσεως τῶν ἀνθρώπων πάντων, ὡς μελῶν τῆς ἐνιαίας ταύτης οἰκογενείας.

Τοιαῦτα ἐν βραχυτάτῃ ἐπισκοπῇσει, τὰ συνηθέστερα τῶν ἐλατηρίων, ἅτινα ἐν ποικίλοις συνδυασμοῖς συμβάλλουσι συνήθως πρὸς διαμόρφωσιν τῆς ἀποφάσεως περὶ εἰσόδου εἰς τὸν Ἐλεύθερον Τεκτονισμόν. Διότι σπανιώτερον βεβαίως καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον κυριαρχεῖ ἡ ψυχικὴ ἐκείνη ἀνάγκη, ἡ ὀδηγοῦσα ἐξ ὀρμεμφύτου πρὸς τὸν Τεκτονικὸν βωμὸν τοὺς πρὸ τῆς μύσεως φύσει Τέκτονας.¹

Οἰαδήποτε ὁμως και ἂν συνέτρεξαν ἐλατήρια, ὅπως ἐπι-

1) Περὶ τῆς ψυχικῆς ταύτης ἀνάγκης ἐγένετο ἀρμόζων λόγος ἐν τῷ τετάρτῳ τεύχει σελ. 116.

ζητήση τις ἢ ἔστω στέρξη νὰ μυηθῆ, πειθόμενος φιλικῇ παρακαλεύσει, οὐδόλως ἀποκλείεται ὅτι ἄνθρωπος νοήμων ἀπλῶς, δύναται σὺν τῷ χρόνῳ νὰ διδαχθῆ τὴν Βασιλικὴν Τέχνην, περὶ ἧς ἐν τῷ ἐπομένῳ ἄρθρῳ ὁ λόγος καὶ δύναται νὰ καταστῆ ποτε ἀληθὴς καὶ ὑπέριμος τέκτων.

Διὰ τῆς φοιτήσεως εἰς τὰς τεκτονικὰς ἐργασίας, ἄνευ προκαταλήψεως ὅτι καθίστανται ἀνιαραὶ ἐκ τῆς μονοτονίας, διὰ τῆς ἐπιμόνου προσηλώσεως εἰς τοὺς συμβολισμούς, διὰ τῆς προσεκτικῆς ἀκροάσεως διδασκαλιῶν, διὰ τῶν κατ' ἰδίαν ἐντεύξεων καὶ συζητήσεων μετὰ γνησίων τεκτόνων καὶ τέλος δι' ἐλαχίστης τινὸς μελέτης κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύλας ἐκ τῶν ἐπαγγελματικῶν ἔργων, κτᾶται βαθμηδὸν τὸ λεγόμενον τεκτονικὸν πνεῦμα, περὶ οὗ ἔπεται ἐν τῷ παρόντι τεύχει ἐμβριθῆς πραγματεία περιφανοῦς Ἄδ.: Ἐλβετοῦ ἐξελληνισθεῖσα μετὰ θαυμαστῆς κυριολεξείας παρ' ἀξιαγᾶστου καὶ πολυφιλήτου παρ' ἡμῖν Ἀδελφοῦ, ἐμπνεομένου ὄντως τεκτονικοῦ πνεύματος.

Καὶ ὡς ἀποτέλεσμα ἀσφαλὲς τοῦ τεκτονικοῦ πνεύματος ἐπακολουθεῖ ἀναγκαίως, κατὰ ψυχολογικὸν νόμον, σταθερὰ καὶ διηνεκῆς ψυχαγωγία καὶ συναίσθημα βαθὺ ἐσωτερικῆς εὐδαιμονίας, ὅποτε δύναται νὰ ἀνακράξῃ ὁ μυηθεὶς μὲν χάριν ἄλλων σκοπῶν, ἀλλὰ γενόμενος βραδύτερον γνήσιος μύστης τῆς Ἐλευθέρου Τεκτονικῆς, «Ἴδου διατὶ ἐγενόμην ἐλεύθερος Τέκτων».

Α. Π. Ἀλεξανδρόπουλος 33.

Η ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Ἐν τῷ ἐλευθεροτεκτονισμῷ πολλάκις ὁ μύστης ἀκούει, ὅτι αἱ ἐργασίαι, λειτουργίαι καὶ τελεταὶ αὐτοῦ, ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀσκησιν τῆς βασιλικῆς τέχνης, χωρὶς νὰ γίνεταί ἀνάλυσις τῆς ἐννοίας αὐτῆς, καὶ ἀφίεται ἀπλῶς νὰ ὑπονοηθῇ ὅτι ἡ τέχνη αὕτη, ἀλληγορουμένη ἐπίσης ὑπὸ τὰς λέξεις ἀρχιτεκτονικὴ ἢ τεκτονικὴ, σημαίνει συμβολικῶς τὴν ἐν τῷ τεκτονισμῷ τελουμένην ἐργασίαν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὸ πνεῦμα τῶν τεκτόνων ἴμυστῶν παραμένει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ ἐντύπωσις, ὅτι ἡ ἐννοία τῆς βασιλικῆς τέχνης συμπίπτει πρὸς τὴν ἐννοίαν τῆς ἐλευθεροτεκτονικῆς, πρὸς τὴν ἐννοίαν τῆς κατεργασίας τοῦ ἀκατεργάστου λίθου, ἣτις ἀποτελοῦσα τὴν ὑψίστην τῶν τεχνῶν, δύναται ν' ἀποκαληθῆται δικαίως βασιλικὴ τέχνη. Πολλάκις ὁμοίως εἰς τὰ μυστήρια ἀπαντῶνται ἐκφράσεις καὶ ὄροι, οἵτινες δὲν ἔχουν συμβολικὴν σημασίαν, ὡς θ' ἀνέμενέ τις, ἀλλὰ πραγματικὴν, κατὰ γράμμα τοιαύτην. Καὶ ἀρκεῖ νὰ ἐρμηνεύσῃ τις τὰς τοιαύτας ἐκφράσεις κατὰ τὸ γράμμα αὐτῶν διὰ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτῶν ἐννοίαν.

Τοῦτο συμβαίνει, φρονούμεν, καὶ μὲ τὴν ἐκφρασιν βασιλικὴ τέχνη. Δὲν ἔχομεν ἢ νὰ ἀναλύσωμεν αὐτὴν γραμματικῶς, διὰ νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὸ μυστήριον, τὸ ὁποῖον αὕτη περικαλύπτει. **Βασιλικὴ τέχνη** κατὰ γράμμα σημαίνει τὴν τέχνην, τὴν ἀνήκουσαν εἰς τοὺς βασιλεῖς, τοῦτέστι τὴν τέχνην τοῦ βασιλεύειν, τὴν τέχνην τὴν ὅποیان πρέπει νὰ ἔχῃ διδασθῆ καὶ ἀσκή τις διὰ νὰ εἶναι πραγματικὸς βασιλεὺς, ἢ νὰ δύναται νὰ καταστῆ τοιοῦτος, τοῦτέστι προσωπικότης περιβεβλημένη ἐξουσίαν, τῆς ὁποίας ἡ βούλησις δύναται νὰ ἐπιβάλληται ἐπὶ πάσης ἄλλης βουλήσεως. Αὕτη εἶναι ἡ ἐννοία τῆς βασιλείας φυσικῶς νοουμένη, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν συμβαινόντων ἐν τῇ πολιτικῇ κοινωνίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὅλαι αἱ ἐκφράσεις ἔχουν προσλάβει ἐννοίαν κατὰ συνθήκην. Διὰ τὸ πνεῦμα, τοῦ ὁποίου τὴν διάνοιαν δὲν διέστρεψαν αἱ ψευδεῖς καὶ κατὰ συνθήκην ἐκφράσεις τῶν ἀνθρώπων, βασιλεὺς σημαίνει προσωπικότητα κεκτημένην ἐν τῇ φύσει δεσπόζουσαν θέλησιν καὶ ὡς τοιαύτην ἐπιβαλλομένην καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θελήσεων καὶ ἐπὶ τῆς ἀντικειμενικῆς φύ-

σεως καθ' ἑλίου. Τῆς προσωπικότητος ταύτης ἡ πορφύρα καὶ τὸ στέμμα δὲν ἀποτρίβονται ὑπὸ τοῦ χρόνου, οὐδ' ἀποβάλλονται πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου, ἀλλ' αἰγλήεντα τὰ σύμβολα ταῦτα τῆς ἐξουσίας συνοδεύουσι τὸ πνεῦμα καὶ πέραν τοῦ τάφου, προσδίδονταεἰς αὐτὸ φωτεινὴν λάμπην καὶ δύναμιν ἀκατάβλητον.

Διὰ νὰ φθάσῃ τὴν κατάστασιν ταύτην τὸ πνεῦμα πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ κραταιὰν καὶ ἀδάμαστον ἰσχύν, διότι μόνῃ ἡ ἰσχύς δύναται ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνεξαρτησίαν, τὴν ὁποῖαν προϋποθέτει ἡ ιδιότης τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἐπιβολῆς. Ὁ ἀδύνατος, δὲν δύναται νὰ εἶναι βασιλεύς, ἀλλὰ δοῦλος· διότι ἡ θέλησίς του κάμπτεται πρὸ τῆς θελήσεως τοῦ ἰσχυροτέρου. Τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος δύναται νὰ θεραπεύσῃ μόνῃ ἡ σοφία. Αὕτη μεταδίδει εἰς τὸ πνεῦμα τὴν γνῶσιν τῶν λειτουργιῶν τῆς φύσεως καὶ τοῦ πνεύματος, ὅπερ θέτον εἰς ἐφαρμογὴν τὰ ὑπὸ τῆς γνώσεως ὑποδεικνύμενα μέσα, καθίσταται ἰσχυρὸν καὶ μεταμορφοῦται εἰς δεσπόζουσαν ἐν τῇ φύσει δύναμιν. Μόνον τὸ κραταιὸν καὶ ἐλεύθερον πνεῦμα εἶναι ἐν τῇ φύσει ἀθάνατον. Τὸ μὴ τοιοῦτον ἀδυνατεῖ ν' ἀντιστῇ εἰς τὸν νόμον τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν μορφῶν καὶ ὑποκύπτει μοιραίως εἰς τὸ φάσγανον τοῦ θανάτου.

Ὁ σοφὸς ὅμως δὲν δύναται ἢ νὰ εἶναι δίκαιος καὶ ἀγνός. Ἀγνός εἶναι ὁ προσαρμόζων τὰς πράξεις καὶ ἐνεργείας του πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς φύσεως, ὁ δυνάμενος μόνον φυσικὰς ἀντιλήψεις νὰ ἔχη. Ὁ ἀγνός ἀνθρώπος ἀκολουθεῖ τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως διαγραφείσαν διὰ τὸ πνεῦμα ἐξελικτικὴν τροχίαν. Ὡς δ' ἐν τῇ φύσει ἐπικρατεῖ ὁ νόμος τῆς ἀρμονίας, ὅστις δὲν ἐπιτρέπει εἰς ἓν σῶμα νὰ εἰσέρχῃται εἰς τὴν τροχίαν ἄλλου σώματος, ἀλλ' ἕκαστον τούτων ἐπηρεάζει ἀπλῶς τὰ λοιπὰ πρὸς ταχύτεραν πλήρωσιν τοῦ σκοποῦ των, οὕτω καὶ ὁ ἀγνός καὶ σοφός ἀνθρώπος οὐδέποτε εἰσέρχεται εἰς τὴν τροχίαν ἄλλου οἰουδήποτε. Ἐκδηλοῖ μόνον πρὸς πάντας ἀγάπην καὶ βοηθεῖ αὐτούς, καθ' ὅσον δύναται, εἰς τὴν πλήρωσιν τοῦ σκοποῦ των. Σίθεται δὲ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων καὶ διὰ τοῦτο εἶναι δίκαιος.

Τὸ ἰσχυρὸν πνεῦμα, ὅπερ κατέχει τὰ σκῆπτρα τῶν ἐξουσιῶν τοῦ ἀπείρου, δὲν ἐπιβάλλεται διὰ τῆς βίας. Ἡ τυραννὶς τῷ εἶναι ἀγνωστος. Βασιλεύει καὶ κυριαρχεῖ μόνον διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς σοφίας του, μόνον

διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως ὑπὸ τῶν ἄλλων τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα παρομαρτοῦσιν εἰς τὴν ἐξέχουσαν προσωπικότητά του.

Ἡ ἀναγνώρισις αὕτη τῆς ἀρχῆς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἁρμονίας ἐπιβάλλει μίαν τροποποίησιν εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς καταστάσεως τοῦ πνεύματος-βασιλέως. Τηρουμένης τῆς ἀρχῆς ταύτης, βασιλεὺς εἶναι οὐχὶ ἐκεῖνος, οὕτινος ἢ θέλησις ἐπιβάλλεται ἐπὶ πάσης ἄλλης θελήσεως, ἀλλὰ τὸ ἰσχυρόν, ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον πνεῦμα, τὸ μὴ ὑποκείμενον εἰς ἄλλοτριάν θέλησιν. Τὸ πνεῦμα τοῦτο μὴ ἐπηρεαζόμενον ἐξ ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων διευθύνει τὰς ἐνεργείας του μόνον κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέλησιν. Οὕτως ἡ ἔννοια τῆς βασιλείας συμπίπτει πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς αὐτοκυβερνήσεως.

Τὸ πνεῦμα—βασιλεὺς εἶναι κύριον ἑαυτοῦ, κύριον τῶν φυσικῶν αὐτοῦ δυνάμεων καὶ διαθέσεων, διατηροῦν πάντοτε ἐφ' ἑαυτοῦ ἐξουσίαν, οἰαυδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ περιστάσεις τῆς δράσεώς του. Κύριον ἑαυτοῦ, τῶν αἰσθημάτων του, τῶν σκέψεών του, τῆς βουλήσεώς του κατέχει ἐν τῇ πνευματικῇ ἱεραρχίᾳ τὴν ἀνάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις του θέσιν ὑποτάσσόμενον εἰς τὴν πνευματικὴν ὑπεροχὴν, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ χάνῃ καὶ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς ἐλευθερίας του.

Ἡ ἐφ' ἑαυτοῦ κυριαρχία, ἡ αὐτοκυβέρνησις εἶναι τὸ μεγαλύτερον μυστικὸν καὶ τὸ ἐμφανέστερον ἀποτέλεσμα τῆς βασιλικῆς τέχνης.

Οὕτω τιθεμένης τῆς ἐννοίας τοῦ βασιλέως, κάθε πνεῦμα δύναται νὰ γίνῃ βασιλεὺς ἀκολουθοῦν τὴν ὁδόν, τὴν ὁποῖαν ἢ φύσις πρὸς τοῦτο διαγράφει, διότι ἐν τῇ βασιλείᾳ ταύτῃ ὑπάρχει θέσις δι' ὅλους. Κάθε πνεῦμα δύναται νὰ καταστῇ τόσον ἰσχυρόν τὴν θέλησιν, ὥστε νὰ μὴ ὑποτάσσεται εἰς τὴν θέλησιν οὐδενὸς ἄλλου πνεύματος. Κατὰ μείζονα λόγον δὲν πρέπει νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὰ ἴδια πάθη καὶ ἀτελείας, δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τοιαυτά. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τῶν πνευματικῶν ὑπάρξεων τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις δὲν δύναται πλέον νὰ κανονίξῃ τὸ πάθος, ἡ ἰπάτη, ἡ βία, ἡ ἀμοιβαία ἐχμετάλλευσις, ὡς συμβαίνει σήμερον ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ, ἀλλ' ἡ καθολικὴ ἀγάπη, ἀδελφότης καὶ ἀλληλεγγύη, καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν δικαιωμάτων ἐκάστου.

* *

Εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς βασιλικῆς τέχνης, εἶπομεν, περιλαμβάνεται καὶ ὁ τρόπος, ἡ μέθοδος, τὴν ὁποῖαν ἀκολουθῶν τις, δύναται νὰ καταστῇ

βασιλεύς. Διὰ νὰ φθάσωμεν τὴν κατάστασιν τοῦ σοφοῦ, ἰσχυροῦ καὶ ἐλευθέρου, τοῦτέστι τοῦ τελείου πνεύματος, δὲν ἔχομεν ἢ ν' ἀκολουθήσωμεν ἀναγωγικῶς τὴν καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν ἰδιοτήτων τοῦ ἀνθρώπου, περὶ τῶν ὁποίων ὠμιλήσαμεν, καὶ αἰτινες ἀποτελοῦν τὰς ἰδιότητας τοῦ τελείου πνεύματος.

Ἡ κατωτέρα ζωϊκὴ ὑπόστασις εἶναι αὐτοματικὴ. Ὑπόκειται εἰς τοὺς νόμους τῆς ζωϊκῆς φύσεως, ἀπὸ τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ ἀποστῆ. Ἀναπτυσσομένης ἐν τῇ ζωϊκῇ ὑποστάσει τῆς συνειδήσεως, συναναπτύσσεται μετ' αὐτῆς καὶ ἡ ἐλευθερία. Τοῦτο μᾶς πείθει, ὅτι ἡ ἐλευθερία τοῦ πνεύματος συμβαδίζει μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἰκανότητος τοῦ ἀτόμου νὰ πολλαπλασιάσῃ ἐπ' ἄπειρον τὰς ἐνεργείας τῆς ζωῆς. Ὁ ἐπ' ἄπειρον πολλαπλασιασμός τῶν ἐνεργειῶν τῆς ζωῆς τοῦ ἀτόμου, ἡ ἐκδήλωσις νέων ἰδιοτήτων αὐτοῦ, ἣτις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἐξέλιξις τῆς οὐσίας του, ἄγει κατ' ἀνάγκην εἰς τὴν ἐλευθερίαν. Ἡ ἐλευθερία οὕτω τοῦ πνεύματος, ἣτις προϋποθέτει τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τῶν λοιπῶν ἰδιοτήτων, ὧν ἄνευ τὸ πνεῦμα δὲν εἶναι ἐλεύθερον, ἀποτελεῖ κατὰ τὴν σειρὰν τῶν σκέψεων, τὰς ὁποίας ἀνεπτύξαμεν, τὸ σημεῖον πρὸς τὸ ὁποῖον κατευθύνεται ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ νόμου πᾶσα πνευματικὴ ὑπαρξις καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν τοῦ πνεύματος.

Ὁ δρόμος οὗτος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὑπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ νόμου, ὅστις ἐκδηλοῦται ἐν ἡμῖν ὡς τάσις πρὸς μάθησιν, πρὸς τελειοποιήσιν ἡμῶν αὐτῶν, πρὸς πολλαπλασιασμόν τῶν ἐνεργειῶν τῆς ζωῆς μας, πρὸς ἐκδήλωσιν τῶν ἐν ἡμῖν λανθανουσῶν ἰδιοτήτων τῆς πνευματικότητος καὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Ἡ παρακολούθησις τῆς μεγάλης ταύτης λεωφόρου, τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ διανύσῃ, ἀποτελεῖ διὰ πᾶν πνεῦμα ἐπιτακτικὴν ἐντολὴν ὑπαγορευομένην ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεώς του.

Ἀναγκαίως λοιπὸν τὸ πνεῦμα πρέπει νὰ καταστῆ βασιλεύς, δηλαδὴ πνεῦμα ἀθάνατον καὶ ἐλεύθερον. Ὡς εἴπομεν ἄνω, διὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερον τὸ πνεῦμα, πρέπει νὰ καταστῆ ἰσχυρόν. Διὰ νὰ καταστῆ ἄνω τοιοῦτον, πρέπει νὰ εἶναι σοφόν. Ἡ δὲ σοφία προϋποθέτει ἀγνότητα, ἀγαθότητα καὶ δικαιοσύνην.

Τὴν ὁδὸν ταύτην τῆς ἐξελίξεως τοῦ πνεύματος δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος ν' ἀνεύρῃ καὶ ἀκολουθήσῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἐλκων τὴν καταγωγὴν του ἐξ ἄλλων ὑποδεστέρων, ἀτελεστέρων ὑπάρξεων, δὲν φέρει εἰς τὸ

βάθος τῆς συνειδήσεώς του ἢ σκότος καὶ κακίαν. Πλανηθεὶς κατὰ τὰ πρῶτα στάδια τῆς ἐξελιξεώς του ἐκ τῆς κακῆς ἐκτιμήσεως τῶν φαινομένων τῆς φύσεως, ἠκολούθησεν ὁδὸν ἀντικειμένην πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φύσιν καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς του καὶ εὐρέθη περιπεπλεγμένος εἰς χάος σκέψεων καὶ ἰδεῶν καὶ ἐδημιούργησε συστήματα πολιτικά, κοινωνικά κ.τ.λ. συγχίζοντα ἔτι μᾶλλον τὸ χάος τοῦτο καὶ μὴ ἀφήνοντα αὐτὸν ν' ἀνεύρη καὶ ἀκολουθήσῃ τὴν πρὸς τὴν ἐξίλεξίν του ἄγουσαν ὁδόν.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐγκαταλείψῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ χάος, εἰς ὃ τὸ πνεῦμά του περιεπλάκη καὶ ν' ἀνεύρη καὶ ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδὸν τὴν ἔδηγοῦσαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ του, ἐδημιούργησε τὰ μυστήρια. Τὰ μυστήρια ἀπομονοῦσι τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς φθοροποιοῦ ἐπιδράσεως τοῦ χάους τῶν κοινωνιῶν καὶ θέτουν αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἰσχυρᾶς πνευματικῆς δυνάμεως, μόνῃς ἱκανῆς νὰ καθοδηγήσῃ τὸ πνεῦμά του εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς. Δὲν δύναται ἄρα νὰ ἀνεύρη τὴν ὁδὸν ταύτην ὁ ἄνθρωπος εἰμὴ μόνον ἐν τοῖς μυστηρίοις. Γινόμενος μύστης, μυεῖται εἰς τὰ μυστήρια τῆς βασιλικῆς τέχνης καὶ, ἀκολουθῶν τὰ κελύσματα ταῦτα, πετυγχάνει τὴν πλήρωσιν τοῦ σκοποῦ του ὡς πνεύματος. Τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ, κατορθοῦται δι' ἀναγωγικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἱκανότητων του, τῶν ἀγουσῶν πρὸς τὴν τελειότητα καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

Πρῶτον ἔργον τοῦ μύστου εἶναι ὁ ἐξαγνισμὸς τῆς ψυχῆς του. Πρέπει νὰ ἀποδάλῃ ὁ ἄνθρωπος ὅλας τὰς δυσιδαιμονίας, τὰς προλήψεις καὶ τὰς ψευδεῖς ἰδέας, μὲ τὰς ὁποίας τὸν ἐπότισεν ἡ κοινωνία ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λίκνου του. Πρέπει ν' ἀπεκδυθῇ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν ἐμβεδάπισμένον εἰς τὸν ρύπον τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς κακίας. Τὸ ἔργον ὁμοῦ τοῦτο εἶναι ἐπίπονον καὶ μακρὸν καὶ ἐλάχιστοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουν ὄλον τὸ ἠθικὸν θάρρος, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ἀποδυθῇ τις εἰς αὐτό.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας, οἵτινες ἐσυμβόλιζον τὸν μύστην ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἡρακλέους, ὡς πρῶτον ἄθλον αὐτοῦ ἔθεσαν τὸν καθαρισμόν τῆς κόπρου τοῦ Αὐγείου. Καὶ ἀληθῆς αὐγείος κόπρος κρύπτεται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν, καὶ ἡ κόπρος αὕτη πρέπει νὰ καθαρισθῇ, πρέπει νὰ ἐξαγνισθῇ τὸ ψυχικὸν ἔδαφος, ἐφ' οὗ πρέπει νὰ ἐργασθῇ ὁ μύστης, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ προχωρήσῃ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἄθλους.

καὶ φθάσῃ εἰς τὴν ἀποθέωσιν. Ὁ ψυχικὸς ἐξαγνισμὸς ἀφήνει τὸ ἔδαφος ἐλεύθερον διὰ τὰ ἀναπτυχθῶσιν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης πρὸς τὰς λοιπὰς υπάρξεις καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἡ ἀγάπη δημιουργεῖ τὸ συναίσθημα τῆς καθολικῆς ἀδελφότητος καὶ ἀλληλεγγύης καὶ ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ἰσότητα. Τὸ αἶσθημα τῆς δικαιοσύνης ὑποδεικνύει πρὸς ἡμᾶς τὸ καθήκον νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ ἐπὶ τῶν μέσων πρὸς διατήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῆς καὶ νὰ σεβώμεθα τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἄλλων. Τὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς ἄλλους δημιουργεῖ προσέτι τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ καταβάλλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν, ὥστε νὰ ἐπικρατήσῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ ἐφαρμόζηται εἰς τὰς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων σχέσεις.

Ἡ ἀγνότης, ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ δικαιοσύνη, δίδουσιν εἰς τὸν μύστην ἔλα τὰ ὄπλα, ἅτινα ἀπαιτοῦνται. ὅπως παλαίσῃ νικηφόρως κατὰ τοῦ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ ἐπικρατοῦντος τέρατος τοῦ σκότους καὶ τῆς κακίας καὶ ἀναδειχθῇ ἥρωα.

Τὰ ἔργον τοῦτο τοῦ μύστου, ὅπερ, ὡς εἶπομεν εἰ ἀρχαῖοι Ἕλληνας ἐσυμβόλιζον εἰς τοὺς ἄθλους τοῦ Ἡρακλέους, ὁ τεκτονισμὸς ἀλληγορεῖ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ὁ μύστης ὡς ἀντικείμενον ἔχει νὰ οἰκοδομήσῃ ἐν ἑαυτῷ ναόν. Ὁ ναὸς οὗτος εἰς τὰς ἀναλογίας του ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὄλην τὴν ἁρμονίαν τῶν νόμων τῆς φύσεως καὶ νὰ στηρίζηται ἐπὶ τριῶν στύλων ἀλληγορούμενων τὴν Ἰσχύον, τὸ Κάλλος καὶ τὴν Σοφίαν. Ἐργάτης εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ μύστης. Ἡ τέχνη τὴν ὀποίαν θὰ ἐφαρμόσῃ, εἶναι ἡ βασιλικὴ τέχνη. Τὰ δὲ ὄλικά, ἅτινα θὰ μεταχειρισθῇ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, θὰ τὰ εὔρη ἐν ἑαυτῷ. Ἐντεῦθεν δημιουργεῖται ἡ ἀνάγκη τῆς μελέτης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καθὼς καὶ τῶν νόμων καὶ ἰδιοτήτων τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, διότι αἱ ἰδιότητες ἡμῶν αὐταὶ θ' ἀποτελέσωσι κατεργαζόμεναι καὶ ἐκλεπτυνόμεναι τὰ ὄλικά τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐν ἡμῖν ναοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ τεκτονισμὸς ὡς πρῶτιστον πρᾶγμα πρὸς τοὺς μύστας διακηρύσσει τὸ «γνώθι σαυτόν», τὴν αὐτογνωσίαν, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν πάσης σοφίας.

Δὲν ἀρκοῦν ὅμως μόνον τὰ ὄλικά τεῦτα διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. Ἀπαιτεῖται συνάμα καὶ ἀρχιτέκτων, ἀπαιτεῖται καὶ συνδετικὴ ἔλξη, ἥτις μόνη δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὸ οἰκοδόμημα τὴν στερεότητα τὴν ἀφθαρσίαν. Ἀλλὰ τὰ μέσα ταῦτα τῆς οἰκοδομῆς ἀποτελοῦσι μυστι-

κά, ἅτινα μόνον ἡ σοφία δύναται νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ. Ἴδου διατί οὐδεὶς καθίσταται ἰσχυρὸς ἐν τῇ φύσει, ἂν μὴ ἦ σοφός. Τὰ διδάγματα δὲ τῆς σοφίας εἰς οὐδένα ἀποκαλύπτονται, ἂν μὴ ἦ ἀγνός καὶ δίκαιος.

Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ τῆς ἀληθείας ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ μύστου δημιουργεῖ ἐν αὐτῇ ὑπόστασιν φέρουσιν τὰς ιδιότητας τῆς ἰσχύος, τοῦ κάλλους καὶ τῆς σοφίας καὶ μεταμορφοῦται οὗτος εἰς πνεῦμα ἰσχυρὸν καὶ ἀθάνατον ἔχον ἐξουσίαν ἐν τῇ φύσει, καθίσταται πραγματικὸς βασιλεύς. Τὰ τοιαῦτα πνεύματα τίθενται ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πνευματικῆς ἱεραρχίας καὶ ἔργον ἔχουν τὴν καθοδήγησιν καὶ τῶν λοιπῶν πνευμάτων πρὸς τὴν κατεύθυνσιν, τὴν ὁποῖαν καὶ ταῦτα ἠκολούθησαν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ των.

Τὸ γεγονός, ὅτι τὰς πνευματικὰς ἐξουσίας ἐν τῇ φύσει καταλαμβάνουν τὰ τελειότερα καὶ συνεπῶς τὰ σοφώτερα καὶ ἰσχυρότερα πνεύματα, συμβολίζει ὁ σκωτικὸς τεκτονισμὸς ἐν τῇ διοικητικῇ αὐτοῦ ἱεραρχίᾳ διὰ τῶν προσηγοριῶν, κραταιότητος, τρις κραταιός, σοφώτατος κ.λ.π., τὰς ὁποίας ἀποδίδει εἰς τοὺς κατέχοντας τὰς ἐξουσίας τοῦ Τάγματος καὶ τῶν ἐργαστηρίων, ἐξ ὧν τοῦτο ἀπαρτίζεται. Ἐὰν οἱ κατέχοντες τὰς ἐξουσίας ταύτας ἐν τῇ μυσταγωγικῇ αὐτῶν ζωῇ ἠκολούθησαν ὄντως τὰ παραγγέλματα τῆς βασιλικῆς τέχνης, κατέχουσι τὰς διὰ τῶν προσηγοριῶν τούτων σημασινομένας ιδιότητας οὐχὶ μόνον ὡς τίτλους ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ τοῦ Τάγματος των, ἀλλὰ καὶ πραγματικῶς ἐν τῇ ἀπολύτῃ πνευματικῇ ἱεραρχίᾳ.

* *

Ὅφειλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἐν τῷ παρόντι ἡμῶν ἄρθρῳ ἐξετάθημεν ἴσως πέραν τῶν ὁρίων, ἅτινα διαγράφει ἡ δημοσιότης, τὴν ὁποῖαν λαμβάνει ἐν περιοδικόν, ἔστω καὶ τεκτονικόν. Ἐνομίσαμεν ὅμως, ὅτι ἡ κρισιμότης τῶν περιστάσεων, τὰς ὁποίας διατρέχει ἡ ἀνθρωπότης, καὶ ἡ ἀνάγκη ὅπως αὕτη λάβῃ ἀσφαλεστέραν κατεύθυνσιν πρὸς τὴν πρόοδον, μᾶς ἐπέβαλλε τὸ καθήκον, ὅπως ρίψωμεν ἰσχυρὸν φῶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποῖαν ὁ ἄνθρωπος ἔχει νὰ διατρέξῃ διὰ νὰ φθάσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν του, καὶ τονώσωμεν τὰς προσπάθειάς τῶν φιλότιμων ἡμῶν ἀδελφῶν πρὸς τελειοποίησιν ἑαυτῶν καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἣτις τελειοποιήσις κατ' οὐδένα ἄλλον τρόπον δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ εἰμὴ διὰ τῆς πλήρους κατανοήσεως καὶ εἰλικρινοῦς ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων τῆς βασιλικῆς τέχνης.

Ἄντ. Ἀδριανόπουλος

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

ΤΙ ΕΣΤΙ ΚΑΙ ΤΙ ΣΚΟΠΕΙ Ο ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ.—ΤΙΝΕΣ ΑΙ ΠΗΓΑΙ ΤΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ 33.

ΜΕΓ. ΔΙΔ. ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ «Η ΚΥΠΡΟΣ»¹

Κυρίες και Κύριοι,

Πρὶν ἢ ἐπιληφθῶ τοῦ ἡμετέρου θέματος περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν γένει καὶ τοῦτου διὰ βραχεων, οἶονει πετῶντι λόγῳ, διότι κήδομαι τοῦ χρόνου καὶ τῆς ὑμετέρας ὑπομονῆς, ἐπιτραπήτω μοι νὰ ἐκφράσω καὶ δημοσίᾳ πρῶτον τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὴν Κραταιοτάτην καὶ Ἐνδοξοτάτην Ἰσπότην Τεκτονικὴν Ἀρχὴν τῆς τε Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ τῇ παρασχεθείσῃ μοι ἐμπιστοσύνῃ καὶ ταῖς ἀπονεμηθείσαις μοι τιμαῖς κατὰ τὸ μακρὸν τεκτονικὸν μου στάδιον καὶ πρὸς τὰς σεπτὰς μητρικὰς Στοὰς Α'. Πανελλήνιον ἐν Ἀθήναις καὶ τοῦ Ἁγίου Πιύλου ἐν Λεμεσῷ, τῶν ὁποίων ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι Ἐπίτιμον Μέλος, δεῦτερον τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὰς κυρίας καὶ κυρίους, οἵτινες εὐηρεστήθησαν νὰ παραστῶσι κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ταύτην συνεδρίαν καὶ τρίτον τὰς ἀδελφικὰς μου εὐχαριστίας πρὸς τοὺς Σεβασμίους Προέδρους, Ἀντιπροέδρους καὶ λοιποὺς ἀδελφοὺς πασῶν τῶν ἐν Κύπρῳ Στοῶν, Περιστευλίων καὶ Ἀρείου Πάγου, Ἀγγλικῶν τε καὶ Ἑλληνικῶν, πρὸς τὸν Σεβασμίον ἀδελφὸν Χριστόφορον Γ. Τορναρίτην, Πρόεδρον τοῦ Περιστευλίου ὁ «Πλάτων» καὶ Ἀντιπρόσωπον Αὐτοῦ, Πρόεδρον καὶ Ἀντιπρόσωπον τῆς Στοῆς Τελειοποιήσεως «Ἐλευθερία» καὶ Ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἀρείου Πάγου, τῇ προθύμῳ συνεργασίᾳ τοῦ ὁποίου καθὼς καὶ τῇ τῶν ἀδελφῶν ἰδρυτῶν ἐπετεύχθη ἡ ἰδρυσις τῆς Στοῆς Τελειοποιήσεως «Ἐλευθερία», πρὸς τὸν Σεβασμίον ἀδελφὸν Ταγματάρχην Βολτου Πρόεδρον καὶ Ἀντιπρόσωπον τῆς Στοῆς τοῦ «Ἀγ. Παύλου» καὶ τοὺς ἄλλους ἀν-

(1) Ἡ Ὁμιλία αὕτη ἐγένετο κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν ἐν Λεμεσῷ ἐπίσημον καὶ πανηγυρικὴν ἑορτὴν τῇ κοινῇ συμπράξει πάντων τῶν ἐν Κύπρῳ Τεκτονικῶν Ἐργαστηρίων πρὸς τιμὴν τοῦ ἐνδοξ. ἀδ. I. Γ. Καραγεωργιάδου ἐπὶ τῇ συμπληρωμένῃ πενηκονταετηρίδι διηνεκοῦς καὶ συντόνου ἀλλὰ καὶ καρποφόρου τεκτονικῆς ἐργασίας γενομένης ὑπ' αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Κύπρον (ἄρα τεύχος τέταρτον μηνὸς Μαΐου, σελ. 121—130). Ἡ σύντομος, ἀλλὰ περιεκτικὴ αὕτη ὁμιλία παρέχει ἐν πυκνότητι ἐγνοιῶν θεμελιώδεις περὶ Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς ἰδέας, ἃς ὀφείλει νὰ κατέχη πᾶς τέκτων ἀλλὰ καὶ πᾶς ἀμήτης.

τιπροσώπους αὐτῆς, πρὸς τὸν Σεβασμίον ἀδελφὸν Σωκράτην Γ. Τορναρίτην Πρόεδρον καὶ Ἀντιπρόσωπον τῆς Στοᾶς «Ζήνων» μετὰ τῶν ἄλλων ἀντιπροσώπων αὐτῆς, πρὸς τοὺς Σεβασμίους ἀδελφοὺς καὶ Ἐξόχους Ἐταίρου; τοῦ Περιστευλίου τῆς Βασιλικῆς Ἀψίδος «Ἁγίου Παύλου» Newham, Glark καὶ Day, πρὸς τοὺς Σεβασμίους ἀδελφοὺς Πρόεδρον καὶ Ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν Λευκωσίᾳ Στοᾶς «Ἁγ. Γεωργίου», Stuart, Heidestam καὶ Jones, πρὸς τὸν Σεβασμίον ἀδελφὸν Μεσολογγίτην Πρόεδρον καὶ Ἀντιπρόσωπον τῆς ἐν Λάρνακι Στοᾶ «Κίμων», καὶ τοὺς ἄλλους ἀντιπροσώπους αὐτῆς, πρὸς τὸν Σεβασμίον ἀδελφὸν Πασχάλην Πρόεδρον καὶ Ἀντιπρόσωπον τῆς ἐν Λευκωσίᾳ Στοᾶς «Σόλων» καὶ τοὺς ἄλλους ἀντιπροσώπους αὐτῆς, πρὸς τοὺς Σεβασμίους Ἀντιπροσώπους τῆς Στοᾶς Τελειοποιήσεως «Ἐλευθερία» τοὺς ἀδελφεὺς Τορναρίτας, Σωτηριάδην καὶ Ἐλευθεριάδην, πρὸς τοὺς Ἀντιπρόσωπους τοῦ Περιστευλίου «Πλάτων», τοὺς Σεβασμίους ἀδελφοὺς Α. Μιχαηλίδην, Γ. Ἰωαννίδην καὶ Ι. Κίρξην, πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἀρείου Πάγου τοὺς Σεβασμίους Ζήνωνα Σκυριανίδην καὶ Ι. Μακρίδην καὶ συλλήβδην πρὸς πάντας τοὺς Ἀντιπροσώπους τοὺς λαβόντας τὸν λόγον ἐπὶ τῇ τόσον εὐμενεῖ ὄσον καὶ ἐπιεικεῖ μνεῖα τῶν τεκτονικῶν μου ὑπηρεσιῶν κατὰ τὸ μακρὸν τεκτονικὸν μου στάδιον.

Πρὸς ταῦτα ὀφείλω νὰ δηλώσω δύο τινά: 1) Δὲν ἔπραξα παρὰ τὸ καθήκον μου. Βεβαίως ὑπάρχει ἐκπλήρωσις καθήκοντος; καὶ ὑπερεκπλήρωσις καθήκοντος. Ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος ἐπιβάλλεται ἡμῖν ὑπὸ τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως ἢ ὑπερεκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος εἶνε ἀπόρροια ὑψηλοτέρων ἐκφάνσεων τοῦ ἡμετέρου συνειδότητος, καθ' ἃς ἡ ψυχὴ ἡμῶν φέρεται μετάρσιος ἀνὰ τὰς αἰθερίας ἐκεῖνας χώρας τοῦ ἰδανικοῦ, ἐν αἷς καὶ μόνον ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀρῦεται γοητεῖαν καὶ σθέσις ἠθικὸν καὶ 2) Ὅ,τι τεκτονικὸν ἔργον συνετελέσθη ἐγένετο οὐ μόνον παρ' ἐμοῦ, ἀλλ' ὡς ὀρθῶς καὶ δικαίως ὁ ἀδελφὸς Χριστ. Τορναρίτης, Πρόεδρος τοῦ Περιστευλίου «Πλάτων» ἀνέφερεν ἤδη, τῇ προθύμῳ συνεργασίᾳ τῶν ἀδελφῶν Ἰδρυτῶν πάντων τῶν τεκτονικῶν ἐργαστηρίων καὶ τόσων ἄλλων ζηλωτῶν τεκτόνων. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς νὰ μὴ λησμονήτε τὸ παρὰ τῶν ἀθανάτων ἡμῶν προγόνων λεχθὲν ὅτι «μία χελιδὼν ἕαρ οὐ ποιεῖ».

Πενήντα χρόνια πέρασα	Ἄ! τρίγωνο θαυμάσιο
Τεκτονικά μου χρόνια	Ἐλευθεριά, Ἰσότης
Μ' ἀγάπη καὶ ὁμόνοια	Καὶ μία Ἀδελφότης
Νηὸς ἡμῶν καὶ ἐγέρασα.	Τοῦ κόσμου φῶς σωτήριον

Διαβήτης καὶ Εὐαγγέλιο	Τὰ τρία καὶ Εὐαγγέλιο
Καὶ γνώμονας, τὰ τρία	Αὐτ' εἶν' ἡ σωτηρία
Κι' αὐτὴ ἡ ἐλευθερία	Ἡ μόνη εὐτυχία
Τοῦ κόσμου φῶς αἰώνιο.	Τοῦ κόσμου τὸ θεμέλιο.

Πενήντα χρόνια πέρασα	Ὁ Μέγας Ἀρχιτέκτονας
Μ' αὐτὰ καὶ ἐγὼ τὰ τρία	Τὴν χάριν τοῦ τῆν θεία
Εὐρῆκα εὐτυχία,	Ἄς στέλλῃ καὶ εὐλογία
Καὶ ἔζησα καὶ ἐγέρασα.	Στὸν κόσμο καὶ εἰς τοὺς τέκτονας.

Και τώρα ἐπὶ τὸ ἡμέτερον θέμα περὶ τοῦ τεκτονισμοῦ ἐν γένει.

Ὁ τεκτονισμὸς εἶνε πἀνάρχαιος διοργανισμὸς ἀποτελεῖται δὲ ἐκ δύο μεγάλων κλάδων τοῦ ἐργατικοῦ τεκτονισμοῦ καὶ τοῦ συμβολικοῦ ἢ κυανοῦ τεκτονισμοῦ. Συμβολικὸς τεκτονισμὸς ἐκλήθη ὡς ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ διδασκαλίας, διὰ συμβολικῶν παραστάσεων καὶ ἀλληγοριῶν, τῶν ὑψίστων ἀληθειῶν, τῆς υπάρξεως ὑπερτάτου ὄντος Δημιουργοῦ τοῦ παντός καὶ τῆς υπάρξεως ἐν ἡμῖν αὐτοῖς αἴλου καὶ ἀθανάτου πνεύματος· κυανῶς δὲ Τεκτονισμὸς διὰ τὸ κυανοῦν χρῶμα τῆς ταινίας ἣτις περικοσμῆ τὰ ἡμέτερα στήθη καὶ ἣτις περιεκόσμησε καὶ περικοσμῆ τὰ στήθη τῶν μεγαλητέρων ἀνδρῶν τοῦ κόσμου, οἷοι ὁ μέγας Οὐάσιγκτων, ὁ στρατηγὸς Λαφαγιέτ ἐπιστήθιος αὐτοῦ φίλος καὶ συνεργάτης, Φρειδερίκος ὁ μέγας τῆς Πρωσίας, ὁ μέγας Ναπολέων, ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας Χριστιανός, ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Ὅσκάρ, ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Φρειδερίκος, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδος ὁ Ζ΄, ὁ Βύρων, ὁ Γκαίτε, ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, ὁ στρατηγὸς Γαριβάλδης, καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων Ρήγας ὁ Φεραῖος ὁ νέος μας Τυρταῖος, ὁ πρίγκηψ Μουρούζης, ὁ πρίγκηψ Ὑψηλάντης, οἱ Μαυροκορδάτοι, ὁ πρίγκηψ Ροδοκανάκης, ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Ἰπάτου Συμβουλίου 330 τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἐπαμεινώνδας Δεληγιώργης. Ὁ ἐργατικὸς τεκτονισμὸς εἶνε ὁ ἐξωραϊζῶν τὸν ἡμέτερον βίον διὰ τῶν ἐξέχων ἔργων τῆς τέχνης τοῦ καλοῦ, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων παρ' ἅπασιν τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἰδίᾳ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν, οἵτινες τὰς ὠραίας τέχνας ἀνήγαγον εἰς ὕψος ἀνυπέροχτον μέχρι τοῦδε.

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἀναρπάσαντες κατεβίβασαν, ὡς ὁ Προμηθεὺς τὸ πῦρ, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν, τὸ ἰδεῶδες κάλλος καὶ ἐνεσάρκωσαν αὐτὸ διὰ τῆς σμίλης καὶ τοῦ χρωστήρος ἐπὶ τοῦ μαρμάρου καὶ τοῦ πίνακος καὶ διὰ τῆς γραφίδος ἐπὶ τῶν ἀριστουργημάτων ἐκείνων τῆς ποιήσεως, τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἱστορίας καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῶν ἀθανάτων ἐκείνων ἔργων τῆς δαιμονίας Ἑλληνικῆς διανοίας.

Ὁ δεῦτερος κλάδος, ὁ συμβολικὸς ἐλευθεροτεκτονισμὸς παρέλαβε παρὰ τοῦ ἐργατικοῦ τεκτονισμοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέρος τοῦ διοργανισμοῦ του καὶ τῶν ἐργαλείων του, περιβλῶν ταῦτα διὰ συμβολικῶν παραστάσεων πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἤδη μνημονευθεισῶν ὑψίστων ἀληθειῶν. Μάρτυρες τούτου τὰ ἀρχαῖα Ἀνατολικά μυστήρια, Ἰνδικά, Αἴγυπτιακά, Φοινικικά, Χαλδαϊκά καὶ τὰ Ἐλευσίνια, τὰ ὁποῖα

εἶνε ἀπήχησις τῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ Φοινικικῶν μυστηρίων, ἐν οἷς ἐμυήθησαν ὁ Πυθαγόρας, ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Πλάτων, ὁ ἡμέτερος Ζήνων ὁ Μνασίου, ὁ ἀρχηγὸς τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας, τὸν ὅποιον ἐστεφάνωσαν οἱ Ἀθηναῖοι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀνήγειραν αὐτῷ ἀνδριάντα ἐν μέσῃσι Ἀθήναις, ὁ Πλούταρχος κ.τ.λ. καὶ ἐν οἷς ἐδιδάσκοντο διὰ συμβόλων αἱ ὑψηλαὶ ἀρχαὶ τῆς ὑπάρξεως ἐνὸς ὑπεριάτου ὄντος δημιουργοῦ τοῦ σὺμπαντος καὶ τῆς ἐν ἡμῖν ὑπάρξεως αὐτοῦ καὶ ἀθανάτου πνεύματος.

Περὶ τῶν μυστηρίων τούτων πλεῖστα παρὰ πλείστων ἐγράφησαν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐν οἷς καὶ ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος, ὁ πεντάγλωσσος ὡς ἀπεκαλεῖτο, διότι ἦτο βαθὺς γνώστης τῆς Ἑλληνικῆς, τῆς Λατινικῆς, τῆς Ἑβραϊκῆς, τῆς Συριακῆς καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς γλώσσης· τὸ ἔργον αὐτοῦ περὶ τῶν Ἀνατολικῶν Μυστηρίων καὶ ἰδίᾳ τῶν Ἐλευσινίων, ἐξ οὗ ἀντλοῦσι πάντες οἱ περὶ αὐτῶν συγγράφοντες, θεωρεῖται καὶ εἶνε κλασσικόν. Ἀλλὰ τίς οὗτος ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος; Οἱ πλείστοι ἐξ ἡμῶν γνωρίζομεν μόνον ὅτι εἶνε ὁ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀνακηρυχθεὶς ἅγιος καὶ τὸ πολὺ πολὺ, ὅτι παρεκλήθη μετὰ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος εἰς τὴν πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ. Ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος, καὶ ἵνα ποιήσωμεν χρῆσιν ἀστρονομικῆς ἐκφράσεως πρὸς κρείττονα χαρακτηρισμὸν τοῦ ἀνδρός, εἶνε ἀστὴρ πρώτου μεγέθους οὐ μόνον ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ στερεώματι, οὐ μόνον ἐν τῷ ἐθνικῷ ἡμῶν στερεώματι, ἀλλὰ μάλιστα ἐν τῷ περιλάμπρῳ στερεώματι τῆς Κυριακῆς ἱστορίας τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ πλὴν τῶν μεγάλων αὐτῶν βασιλέων, ποιητῶν, φιλοσόφων, ἱεραρχῶν κ.τ.λ. σελαγίζουσιν οἱ δύο αὐτῆς ἡλιοὶ, ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ζήνων, ὁ ἀρχηγὸς τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ ὁποίου φερώνυμος ἡ ἡμετέρα Στοιὰ.

Ἀλλὰ πῶς; ὁ Ὅμηρος Κύπριος; ἔχομεν συμμικτυροῦσαν τὴν ἀρχαιότητα ἐπέτᾳ μάρναντο πόλεις περὶ ρίζαν Ὀμήρου, Ἀθήναι, Χίος, Σμύρνη, Ρόδος, Κύπρος, Κολοφῶν καὶ Ἄργος. Ὁ Κικέρων στηριζόμενος ἐπὶ ἀρχαίων ἱστορικῶν παραδόσεων ρητῶς ὀρίζει τὴν Σαλαμίνα τῆς Κύπρου ὡς γενέτειραν αὐτοῦ πόλιν.

Ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος ἐγεννήθη τῷ 305 μ. Χ. καὶ ἔζησε κατ' ἄλλους μὲν 105 κατ' ἄλλους δὲ 115 ἔτη. Κατὰ τὸ ἐξηκοστὸν αὐτοῦ ἔτος ἐγένετο Ἐπίσκοπος Σαλαμῖνος, ἀληθὲς ἀγλάισμα τῆς Κυπριακῆς ἐκκλησίας καὶ ἐποίμανε τὸ ποιμνίον του ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἔτη. Ὁ Σάκετ (Hackett) περιφανὴς Ἄγγλος θεολόγος, λόγον ποιοῦμενος περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκ-

κλησιαστικῆ ἱστορίᾳ του, λέγει «ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος εἶνε εἰς τῶν περιφανεστέρων ἱεραρχῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας».

Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τὸ ἡμέτερον θέμα.

1) Τί ἐστὶ Τεκτονισμός; 2) Τί σκοπεῖ ὁ Τεκτονισμός; 3) Πόθεν ὁ Τεκτονισμός;

1) Ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε σύστημα ἠθικῆς, διδασκόμενον δι' ἀλληγοριῶν καὶ ἐρμηνευόμενον διὰ συμβόλων. Βάσιν ἔχει τὰς δύο ὑψίστας ἀρχάς, τὴν ὑπαρξίν τοῦ Ὑπεράτου ὄντος καὶ τὴν ἐν ἡμῖν ὑπαρξίν ἀθανάτου πνεύματος. Ἐπὶ τῶν δύο τούτων μεγάλων ἀληθειῶν, ὡς ἐν μέσῳ δύο πόλεων, ἐγείρεται τὸ εὐρύ, τὸ μεγαλοπρεπές, τὸ παγκόσμιον οἰκοδόμημα τοῦ τεκτονισμοῦ. Ἀλλὰ πολλῶ ἐύγλωττότερον διδάσκει ἡμᾶς τί ἐστὶ Τεκτονισμός, τὸ ἀκόλουθον ἀρχαῖον τεκτονικὸν ἀνέκδοτον:

«Πέρσης, Ἰσραηλίτης καὶ Χριστιανὸς εἰσήλθον εἰς Περσικὸν Ναὸν καὶ ἔστησαν παρὰ τὸν βωμὸν ἐνθα ἔκαίε τὸ Ἱερὸν πῦρ. Ὁ Ἰσραηλίτης ἠρώτησε τὸν Πέρσην: Πῶς! λατρεύετε τὸ πῦρ; (οἱ ἀρχαῖοι Πέρσαι ἦσαν πυρολάτραι) Ὁ Πέρσης ἀπεκρίθη: Οὐχί, τὸ πῦρ εἶνε ἔμβλημα τοῦ Ἥλιου καὶ τοῦ θάλλους του.

Ὁ Ἰσραηλίτης εἶπε: Λατρεύετε λοιπὸν τὸ πλάσμα ἀντὶ τοῦ Πλάστου; ὦ! μυριάκις ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Πέρσης, ὁ Ἥλιος εἶνε τὸ ἔμβλημα τοῦ ἀγίου Φωτός. Ὁ Ἰσραηλίτης εἶπεν: Εἶνε ὁ λαὸς σας ἱκανὸς νὰ κάμνη διάκρισιν μεταξὺ εἰκόνας καὶ Πραγματικότητος;

Ὁ Πέρσης ἠρώτησε τὸν Ἰσραηλίτην: Σεῖς πῶς ἀποκαλεῖτε τὸ Ὑπέρτατον ὄν; Ὁ Ἰσραηλίτης ἀπήντησεν ὑπερηφάνως «Ἰεχωῶ», ὦ! εἶπε ὁ Πέρσης, ἡ λέξις αὕτη εἶνε ὑψηλή, ἀλλ' ἐν ταύτῳ καὶ τρομερὰ σημαίνει τὸν ἐκδικητὴν Θεὸν τοῦ Ἰσραήλ.

Ἐἶτα ὁ Πέρσης στραφείς πρὸς τὸν Χριστιανὸν εἶπε: Πῶς ἀποκαλεῖτε σεῖς τὸ ὑπέρτατον ὄν; Πατέρα ἀπεκρίθη ὁ Χριστιανός. Ὁ εἰδωλολάτρης καὶ ὁ Ἰσραηλίτης προσέβλεψαν ἀλλήλους καὶ εἶπον: «Πατέρα» εἶνε λέξις ἐκδύζουσα ἐκ τῆς καρδίας, εἶνε εἰκὼν ἅμα καὶ πραγματικότης. Ἔδωκαν πάντες τὰς χεῖρας πρὸς ἀλλήλους, ἀνέτειναν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπον: «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἀπεκάλεσαν ἑαυτοὺς ἀδελφούς». Ἴδου τί ἐστὶ Τεκτονισμός.

2) Τί σκοπεῖ ὁ Τεκτονισμός; Εὐνόητον ἐκ τῶν ἤδη ρηθέντων εἶνε ἔρεισμα ἔχων ὁ Τεκτονισμὸς τὰς δύο ταύτας ὑψίστας ἀρχάς, σκοπεῖ τὴν πρόοδον καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ὁπαδῶν του· σκοπεῖ

τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς ἀνθρωπότητος· σκοπεῖ τὴν υπεράσπισιν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως· σκοπεῖ τὴν καταπολέμησιν τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ τῶν προλήψεων, ὑφ' ὧν ὁ ἄνθρωπος ὑποδουλούμενος ἀπόλλυσι τὴν ἐλευθερίαν του· εἶνε θιασώτης τῆς ἐργασίας, πνευματικῶς τε καὶ ὕλικῶς, εἰδλημικ αὐτῆς ἔχων τὸ περιζώμα, εἶνε ἀκκατόνητος ἐργάτης τῆς ἀληθείας.

3) Πάθεν ὁ Τεκτονισμός; Αἱ τεκτονικαὶ ἡμῶν γνώσεις ἔχουσι τρεῖς μεγάλας πηγάς, α) τὴν Τεκτονικὴν παράδοσιν, β) τὴν Ἀρχαιολογικὴν καὶ ἰδίως τὴν Τεκτονικὴν Ἀρχαιολογίαν καὶ γ) τὰς ἱστορικὰς πηγάς· Ἐκάσμη τῶν τριῶν τούτων πηγῶν ἀποτελεῖ ἴδιον ἐπιστημονικὸν κλάδον, ἐξ αὐτῶν καὶ ὁ Τεκτονισμός ἐκλήθη «ἡ Βασιλικὴ τέχνη (The Royal Art)».

Δέν πρόκειται ἡμῖν σήμερον ὁ λόγος περὶ αὐτῶν· ἐλλείπει μοι ὁ χρόνος· ἐς ἄλλοτε περὶ τούτων. Ἄλλ' ἐκ τῶν προσκεθέντων συνάγεται:

1) Ὁ Τεκτονισμός εἶναι πανάρχαιος, χιλιετηρίδας πρὸ Χριστοῦ· 2) Εἶ ε σύστημα ἠθικῆς βάσιν ἔχον τὰς δύο ὑψίστας ἀρχάς, τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὕπαρξιν τῆς ἡμετέρας ψυχῆς· 3) Ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τῆς ἠθικῆς βελτιώσεως τῶν ὁπαδῶν του καὶ τῆς κοινωνίας· 4) Εἶναι ἀστεμφῆς ὑπέρμαχος τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως· 5) Εἶνε πολέμιος τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ τῶν προλήψεων, ὑφ' ὧν ὁ ἄνθρωπος ὑποδουλούμενος πάυει ὢν ἐλεύθερος· 6) Εἶνε θιασώτης τῆς ἐργασίας πνευματικῆς τε καὶ ὕλικῆς, λάτρης δὲ καὶ σκαπανεὺς ὁρηρὸς τῆς ἀληθείας «Ἀλήθεια γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς καὶ δεῖ προσκυνεῖν αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ».

Κυρίαὶ καὶ Κύριοι

Πάντες ἐγερωθῶμεν ὄρθιοι εἰς ἐνδειξιν τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς μεταστάντας εἰς τὴν Αἰώνίαν Ἀνατολὴν ἀδελφοὺς ἰδρυτὰς καὶ λοιποὺς Τέκτονας πάντων τῶν ἐν Κύπρῳ Ἀγγλικῶν καὶ Ἑλληνικῶν Τεκτονικῶν Ἐργαστηρίων καὶ ἀνακράξωμεν τρεῖς : «Αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη».

Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Καταλήγων τὸν λόγον ἀπευθύνω πρὸς πάντας ὑμᾶς καὶ πάλιν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου ἐπὶ τῇ εὐμενεῖ ὑμῶν παραστάσει σήμερον κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην.

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κατὰ μετάφρασιν ΜΙΛΤ. ΠΟΥΡΗ

Ἐπάρχει τεκτονικὸν πνεῦμα; Ἐν ἄλλαις λέξεσι δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς τροποποιεῖ τὴν διανοητικότητα καὶ τὴν περὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἀντίληψιν τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ; Ἄναντιρρήτως ναί!

Σπεύδομεν ὁμῶς νὰ προσθέσωμεν καὶ πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν τοῦτο συχνάκις, ὅτι δὲν γίνεται τις Τέκτων διὰ μόνης τῆς μύησης. Ἡ μύησις, καὶ ὅταν ἀκόμη τελῆται μεθ' ὅλης τῆς εὐκαταίας σοβαρότητος κατὰ τοὺς συμβολικοὺς τύπους τοῦ πληρεσιτέρου, οὐδὲν ἄλλο ἐπιτυχεῖ χάνει ἢ νὰ προσδίδῃ εἰς τὸν νεόφυτον νέα δικαιώματα καὶ νέας ὑπερ-χρεώσεις καὶ νὰ δεικνύῃ εἰς αὐτὸν τὴν ὁδὸν, τὴν ὁποίαν ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ, ἵνα ἀποκτήσῃ τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνην διανοητικότητα τὴν ὁποία οἱ γνήσιοι τέκτονες ἀποκαλοῦσι *τεκτονικὸν πνεῦμα*.

Οὕτω τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα δὲν μεταδίδεται διὰ τῆς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰσδοχῆς, ἀποκτᾶται ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀναπτύσσεται καὶ ἐντείνεται ἐάν τις προσέρχεται εἰς τὰς Στοὰς καὶ συναστρέφεται τοῖς τέκτονας, ἐάν σοβαρῶς καὶ ἐπιμόνως μελετᾷ τὸν τεκτονικὸν συμβολισμὸν, ἐάν σπουδάζῃ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐταιρείας καὶ διέρχεται διαδοχικῶς διὰ τῶν βαθμῶν τοῦ μαθητεῦ, τοῦ Ἐταίρου καὶ Διδασκάλου, οἱ ὅποιοι διὰ τῶν βαθμιαίων διδαγμάτων μορφώνουσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν ἀληθῆ τέκτονα. Τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα ἀναπτύσσεται διὰ τῆς τεκτονικῆς μορφώσεως. Εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ φέρῃ τις ἐκ τῶν προτέρων πλήρες τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα.

Συμβάλει πολλάκις Ἄδελφοί τινες νὰ ἐννοῶσι ταχύτερον ἄλλων, τὴν σημασίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τὴν ἀποστολήν, ἣν προορίζεται νὰ ἐκτελέσῃ ὡς καὶ τὴν ἐπίδρασιν ἣν ὀφείλει νὰ ἐξασκῇ ἐπὶ τὴν Κοινωνίαν, διότι ἔχουσι φύσει εἰδικὴν τινὰ ἱκανότητα πρὸς τοῦτο. Ἡ μεγάλη ὁμῶς πλειονότης τῶν τεκτόνων, δὲν κατορθοῖ νὰ ἐννεύσῃ καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ Τεκτονικὸν Πνεῦμα παρὰ διὰ μακρᾶς καὶ ἐπιμόνου ἐποφῆς πρὸς τὰ διδάγματα τοῦ τεκτονισμοῦ. Ἐπάρχουν μάλιστα τινες, οἱ ὅποιοι δὲν δύ-

νανται νὰ προσοικειωθῶσι πρὸς τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα, παρ' ἑλὴν τὴν νοημοσύνην, τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν κατάρτισιν ἢ τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν περιωπὴν. Οὗτοι δὲν δύνανται νὰ γείνουν καλοὶ τέκτονες, παραμένουσι τέκτονες κατὰ τύπους, χωρὶς ποτὲ νὰ ὑφίστανται τὴν βαθεῖαν ἐκείνην ἐπίδρασιν τὴν ὅποίαν ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν πλειόνων Ἀδελφῶν ἡ τεκτονικὴ ἐργασία.

Ἐν τούτοις, ὡς ἐλέχθη ὑπὸ πολλῶν, ὁ τεκτονισμὸς συνετέλεσε περισσότερο ἀπὸ πάντα ἄλλον θεσμόν, ἵνα δώσῃ σπουδαιότητα καὶ δύναμιν εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην καὶ ἀναθέσῃ εἰς ταύτην τὴν ἐξάσκησιν ἐλέγχου. Εἰργάσθη διὰ νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιωμάτων τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας, ἀποκρούσῃ τὰς ἀξιώσεις Ἐκκλησιῶν τινῶν, ἐπιθάλη τὴν ἀνεξιθρησκείαν καὶ τονώσῃ τὸν λαϊκὸν χαρακτήρα τοῦ Κράτους. Ἐπάλαυσε διηγεκῶς ἵνα ἀποβάλλῃ ἐξ ἑλῶν τῶν κανόνων τοῦ δικαίου καὶ ἐξ ἑλῶν τῶν δικονομικῶν ἐκδηλώσεων τὸ θρησκευτικὸν στοιχεῖον, τὸ διαδεχθὲν τὴν μωραίαν, ἣτις ἐκυριάρχει εἰς πρωτογενεῖς κοινωνίας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον, δὲν ἔπαυσε νὰ κηρύττῃ τὰς ὠφελίμους νομοθετικὰς μεταρρυθμίσεις, τὰς ὁποίας συνεπήγετο ὁ θρίαμβος μιᾶς τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ τεκτονισμοῦ, τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος. Ὡς πρὸς τὸ Δημοσίον δίκαιον εἰδικώτερον ὑπῆρξεν ἀνηλεὲς πολέμιος τῆς ἀπολυταρχίας καὶ ὑπεστήριξε δι' ἑλῶν αὐτοῦ τῶν δυνάμεων τὴν ἐγκαθίδρυσιν καὶ στερέωσιν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ Πολιτεύματος. Εἰς τὸ διεθνὲς ἔδαφος, ἐνθα αἱ κοσμοπολιτικαὶ τάσεις αὐτοῦ εὕρισκον κατὰ φυσικὸν λόγον τὴν ἐφαρμογὴν, προσέφερον ἀνυπολόγιστους ὑπηρεσίας, ὑψόμενος ὑπεράνω τῆς ἰδέας τῆς πατρίδος· δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ μὴ καταπολεμήσῃ τὴν ἐγωϊστικὴν πολιτικὴν, ἣτις παρίστα ὡς φυσικὸν ἐχθρὸν πάντα ξένον λαόν. Ἐκήρυσσε τὴν παγκόσμιον ἔνωσιν. Ὑπῆρξεν ἀντίπαλος τοῦ πολέμου.

Ὁ τεκτονισμὸς δὲν ὑπηγόρευε δόγματα εἰς τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ. Ἦρκειτο νὰ διατυπώσῃ ἓν ἰδανικόν, τὸ ὁποῖον οὗτοι ὄφειλον νὰ προσπαθῶσι νὰ πραγματοποιήσωσι καὶ τὸ ὁποῖον συνωψίζετο εἰς τὰς λέξεις «ἀδελφότης, ἐλευθερία, ἰσότης, ἀνεκτικότης, φιλανθρωπία». Τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα ἀποτελεῖται ἐξ ἑλῶν τῶν ἰδεῶν τούτων καὶ ἐξ ἄλλων ἀκόμῃ. Ὑποτίθεται, λοιπὸν ὅτι πᾶς γενόμενος τέκτων, ὄφειλε νὰ αἰσθάνηται ἑαυτὸν ἐμπεποτισμένον ἐκ τοῦ τεκτονικοῦ πνεύματος. Δυστυχῶς δὲν συμβαίνει τούτο. Συμβλίνει μάλιστα ἀντίθετόν τι καὶ παράδοξον.

Συναντᾶ τις ἀνθρώπους, οἷτινες οὐδέποτε ὑπῆρξαν Τέκτονες καὶ ἐν τούτοις διὰ τῶν πράξεων καὶ τῶν λόγων αὐτῶν δεικνύουσιν ὅτι ἔχουσι τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα. Ἐξεπαιδεύθησαν ὑπὸ τῆς πείρας καὶ ἔδωκαν εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κατεύθυνσιν συμφώνως πρὸς τὴν ἱστορίαν χρησιμοποιοῦντες τὰ διδάγματα ταύτης· ἀλλ' ἡ Ἱστορία εἶνε κατὰ μέγα μέρος ἔργον τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ἄγνοοῦσι τοῦτο, ἀλλὰ θαυμάζουσι τὸ συντελεσθὲν ἔργον τῆς χειραφετήσεως. Καὶ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζωσι, χωρὶς νὰ τὸ φαντάζωνται εὐνοοῦσι τὸ τεκτονικὸν ἔργον καὶ εἶνε ἐξείρετοι, καίτοι ἀκούσιοι ὑποστηρικταὶ τούτου.

Τῷ ὄντι, λέγει ὁ Ernest Nis, ἀπὸ δύο αἰώνων ἐφ' ὅλων τῶν σημείων τῆς ὑδρογείου, τὰ μέλη τῶν Στοῶν ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν γενναίων ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι ἀγωνίζονται διὰ τὸν θρίαμβον τῶν ἰδεῶν τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀνεξίτητης ἀνεξίτητης, τῆς μεταξὺ τῶν λαῶν συνεννοήσεως. Τὰ ἐργαστήρια αὐτὰ ταῦτα ἐπανειλημμένως ἐπενέδθησαν εἰς τοὺς ἀγῶνας.

Τέλος, διὰ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν αὐτοῦ, ὁ τεκτονισμὸς εἶναι ὁ πολέμιος τῆς πλάνης τῶν καταχρήσεων καὶ τῶν προλήψεων.

Ὡστε τὸ θέμα «περὶ Τεκτονικοῦ Πνεύματος» εἶναι ἄξιον μελέτης ἄξιον νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν ἡμῶν. Ὅχι εἶναι ὠφέλιμον νὰ τὸ ἐξετάσωμεν προσεκτικῶς καὶ ν' ἀντιμετωπίσωμεν πρὸς λύσιν τὸ ἐξῆς ἐρώτημα. Ἐχω τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα; ἡ ζωὴ μου, ἡ δρᾶσίς μου, αἱ πράξεις μου, ἀποδεικνύουσι τοῦτο;

Ἡ ἀσκήσις τοῦ τεκτονισμοῦ, ἡ φοίτησις εἰς τὰς Στοάς, ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, ἡ μελέτη τῶν συμβόλων, αἱ συνήθειαι ἀσχολίαι τῶν ἐργαστηρίων, ὡς καὶ ἡ προσεκτικὴ ἐξέτασις τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ἐμπνέουσι τὸν πιστὸν τέκτονα καὶ μεταδίδουσιν εἰς αὐτὸν εἰδικὰς ἰδέας καὶ νέαν πνευματικὴν κατάστασιν, ὡς πρὸς τὴν ζωὴν, τὴν ἐργασίαν, τὴν ἀνθρωπότητα, τὸν σκοπὸν τῆς ἰδίας ὑπάρξεως καὶ ἐν γένει ὡς πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον καὶ ὡς πρὸς τὸν περιβάλλοντα κόσμον, ὅλοι οἱ ἀληθεῖς τέκτονες ἔλαβον πείραν τούτου, καὶ δῆ, πρέπει νὰ προσθέσωμεν ἀγαθὴν πείραν μετ' ἀγαθωτάτων ἀποτελεσμάτων.

Ἡ πρώτη ἐπίδρασις ἀσκαίται ἐπὶ τῆς ἰδίας ἡμῶν ἀτομικότητος. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἀκατεργάστου λίθου, ὁ ὁποῖος ἔδει νὰ γίνῃ κυβικὸς ἵνα χρησιμεύῃ εἰς τὸ οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον κατασκευάζει ὁ Διδάσκαλος,

κάμνει ισχυράν ἐντύπωσιν, ὅταν τις ἐννοῇ ὄλην τὴν πραγματικὴν τῆς εἰκονιζομένης ἐννοίας ὠραιότητα. Ὁ Τέκτων, ὁ κατέχων τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα, ἀσκεῖ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἰδίας ἀτομικότητος τὴν ἔμμεσον καὶ εὐεργετικὴν ἐνεργητικότητα, τὴν ὁποῖαν ἡ Ἑνωσις συνιστᾷ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῆς. Αἱ παρεχόμεναι διδασκαλίαι εἶνε ῥητὴ πρόσκλησις εἰς τὸ νὰ ἐπιδιώξῃ τις πρωτίστως τὴν ἰδίαν προσωπικὴν μὀρφωσιν.

Εἰς ἕκαστον χαρακτηῖρα ὑπάρχουσι τραχύτητες, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἐξαλειφθῶσιν, ὑπερβολαὶ αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ μετριασθῶσιν, ἰδέαι αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἐξαφανισθῶσιν.

Ὁ τέκτων πρέπει νὰ εἶναι ἢ νὰ γείνη ἄνθρωπος φυσιολογικὸς ἢ, ὡς λέγουσι σήμερον διὰ ἐκφράσεως ὀλίγων ἀνακριδοῦς, Ὑπεράνθρωπος, κύριος ἑαυτοῦ, κύριος τῶν φυσικῶν αὐτοῦ διαθέσεων, διατηρῶν ἐναντι καὶ ἐναντίον παντὸς τὴν γαλήνην, τὴν σκέψιν, ἐν μιᾷ λέξει τὴν ἐφ' ἑαυτοῦ ἐξουσίαν, οἰκιδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ περιστάσεις τῆς ζωῆς του καὶ τῆς δράσεώς του. Ὁ φιλόσοφος ἄνθρωπος ἀγνοεῖ τὸν ἄκαιρον ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν σπουδὴν ἐν ταῖς κρίσεσιν. Ἐὰν ὁ μαθητῆς ἔχει τὴν σκέψιν ὀψιγενῆ, ὁ Ἐταῖρος καὶ ὁ Διδάσκαλος προτάσσουσι τὴν σκέψιν τῆς δράσεως. Ἡ ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας ἐξουσία εἶνε δύσκολος τέχνη, ἥτις ἀποκᾶται βραδέως. Ἐλέχθη ὅτι ἡ διδασκαλία καὶ ὁ ἔλεγχος ἡμῶν αὐτῶν εἶναι αἱ ἀπαρχαὶ τῆς πρακτικῆς σοφίας, αἱ δὲ ἀρεταὶ αὐταὶ πρέπει νὰ ἔχωσι τὰς ῥίζας εἰς τὸ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς σέβας. Ὁ ταπεινότερος τῶν Τεκτόνων δύναται καὶ ὀφείλει νὰ λέγῃ. «Νὰ σέδωμαι καὶ νὰ τελειοποιῶ τὸν ἑαυτόν μου, τοῦτο εἶνε τὸ ἀληθὲς καθήκόν μου ἐν τῇ ζωῇ. Ὡς μέλος δὲ ὀλοκληρωτικῶν καὶ ὑπεύθυνον τοῦ μεγάλου συστήματος τῆς κοινωνίας, χρεωστῶ εἰς ταύτην καὶ τὸν Δημιουργόν της νὰ μὴ δλάψω ἢ καταστρέψω, μῆτε τὸ σῶμα μου, μῆτε τὴν διάνοιάν μου, μῆτε τὰ ἀγαθὰ ἐνστικτά μου. Τοῦναντίον ὀφείλω νὰ ἐργάζωμαι δι' ὄλων τῶν δυνάμεών μου ὥστε νὰ δώσω εἰς τὰς διαφόρους ταύτας ὑποστάσεις τῆς φύσεώς μου τὸν ὑψιστόν δυνατὸν βαθμόν τελειότητος.»

«Δὲν ὀφείλω μόνον νὰ ἐξουδετερώσω τὰ ἐν ἑμοὶ κακὰ ἐνστικτα ὀφείλω προσέτι νὰ καλλιεργήσω τὰ καλὰ τοιαῦτα· τὸν σεβασμόν δὲ, τὸν ὀποῖον ἔχω διὰ τὸν ἑαυτόν μου, ὀφείλω νὰ αἰσθάνωμαι καὶ πρὸς τοὺς, ἄλλους, εἴτινες ὀφείλουσιν ἐπίσης παρόμοιον σεβασμὸν πρὸς ἐμέ. Ὁ σεβασμὸς πρὸς ἑαυτόν, εἶναι ὄντως ὁ ὠραιότερος μανδύας διὰ τοῦ ὀποῖου δύναται νὰ περιδληθῇ πᾶς ἄνθρωπος, τὸ ὑψηλότερον αἶσθημα ὑπὸ τοῦ.

ὁποίου δύναται νὰ ἐμπνευσθῆ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Ἐνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ἀποφθέγματα τοῦ Πυθαγόρου, εἰς τὰ «χρυσᾶ ἔπη» εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει νὰ σέβηται τις ἑαυτόν.

Ἐπέρροχον παράδειγμά ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τούτων παρέχει ὁ μέγας Ἀμερικανὸς πατριώτης Washington, τέκτων ἀκραιοφονῆς. Ὁ βιογράφος αὐτοῦ λέγει. «Εἶχε τόσην δύναμιν ἐπὶ τῶν ἐντυπώσεων τοῦ ὧστε ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δὲν τὸν ἐγνώριζον στενωῶς, ἠδύναντο νὰ φαντασθῶσιν ὅτι ἡ ἀπάθεια αὐτῆ καὶ ἡ γαλήνη ἦσαν ἔμφυτα εἰς αὐτόν. Ἐν τούτοις ὁ Washington ἦτο ἐκ φύσεως θερμόζιμος καὶ ὀρμητικὸς, ἡ ἠπιότης του, ἡ εὐγενεΐά του, ἡ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀδρότης, ἦσαν ἀποτέλεσμα τῆς αὐστηρίας καὶ ἀκούραστου αὐτοκυβερνήσεως, εἰς τὴν ὁποῖαν ὑπέβλαπτεν ἑαυτόν. Εἶχε κράσιν θερμὴν, πάθη ζωηρά, καὶ εὐρισκόμενος ἐκάστοτε ἐντὸς περιβάλλοντος, ἔνθα τὰ αἷτια τῶν ἐντυπώσεων καὶ διεγέρσεων ἀνενοῦντο ἀπαύστως, κατέδρακε συνεχεῖς προσπάθειας ὅπως ὑπερνικήσῃ ταῦτα καὶ ἔσχε βραδύτερον ὄλην τὴν δόξαν ὅτι ἐπέτυχεν. Ἡ ἐφ' ἑαυτοῦ κυριότητα ἦτο ἴσως τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον στοιχεῖον τοῦ χαρακτῆρος του. Ὄφειλε δὲ τοῦτο κατὰ μέρος εἰς τὴν αὐτοκυβέρνησιν τὴν ὁποῖαν ἤξευρε νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς ἑαυτόν.»

Προκειμένου λοιπὸν περὶ τεκτονικοῦ πνεύματος ἐφαρμοζομένου εἰς τὴν ἀτομικὴν ζωὴν, δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι ὅστις εἶνε ὄντως κύριος ἑαυτοῦ, τῶν αἰσθημάτων του, τῶν παθῶν του καὶ τῆς ἰδιοσυγκρασίας του, οὗτος κατέχει τὸ πνεῦμα τοῦ τεκτονισμοῦ!

Ἄλλως τε ὁ κανὼν τῆς Βασιλικῆς Τέχνης, εἶνε νὰ ζῆ τις σύμφωνα μὲ τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἀναπτύσῃ κατὰ τρόπον ἁρμονικὸν τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος, νὰ χαλιναγωγῇ τὰς σαρκικὰς ὀρέξεις καὶ νὰ κανονίξῃ τὴν συνείδησιν καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς τρόπον ὧστε νὰ ἐνεργῶσι συμφώνως πρὸς τὸν φυσικὸν αὐτῶν προορισμόν. Ἡ ἐν παντὶ δικαιοσύνη καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ ἀγαθοῦ εἶνε τὸ βάθος τῆς Βασιλικῆς Τέχνης. Ἡ κανονικὴ ζωὴ εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς, ἔλα τὰ λοιπὰ εἶνε μόνον μέσα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ. Οἱ τύποι καὶ αἱ τελεταὶ δὲν ἐπιτυγχάνουσι κατ' ἑαυτὰς τοῦ τελικοῦ σκοποῦ, ἀλλὰ τείνουσι νὰ διεγείρουν καὶ ἐμφυχώσουν τὸ ἐλευθεροτεκτονικὸν πνεῦμα. Οἱ λειτουργοὶ τῶν Στοῶν, ἰδίᾳ ὁ Σεβάσμιος, ἔχουσι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀγρυπνοῦν ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος σήμερον ἠθικοῦ κεφαλαίου καὶ νὰ ἐργάζωνται ἵνα αὐξήσουν αὐτό.

Ὁ Findel εἶπε, πολὺ ὀρθῶς. «Ὅπου ἀσκειῖται δεόντως ὁ ἐλευθερο-τεκτονισμὸς, ἐκδηλοῦται ὑπὸ τὴν ἰδιάζουσαν εἰς αὐτὸν μορφήν, διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίον, τῆς προθυμίας πρὸς συνδρομὴν καὶ τινος εὐεργετικῆς δράσεως. Διεγείρει ἐπίσης ὅλας τὰς εὐγενεῖς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἠθικὴ δὲν μένει πλέον ξηρὰ καὶ ἡ ἀγάπη δὲν μένει ψυχρά.

Τὸ λογικὸν δὲν παρασύρεται ὑπὸ χιμαιρῶν οὐδὲ καὶ ὁ νοῦς ὑποτάσσεται εἰς ὑπολογισμοὺς περιφιλαύτους. Τὰ εὐφυολογήματα ἀποβάλλουσι τὸ δηλητήριον αὐτῶν, αἱ διασκεδάσεις τὴν τρέλλαν καὶ ἡ καθημερινὴ ζωὴ τὴν ἀνίαν. Ὁ τρόπος τοῦ ζῆν εἶνε παντοῦ ἡ λυδία λίθος τοῦ ἀληθοῦς ἐλευθεροτέκτονος».

Διὰ πάντα ἀληθῶς ἐλεύθερον τέκτονα ὑπάρχουσι δύο μεγάλαι φυσικαὶ ἀρχαί: Ἡ μία ἐσωτερικὴ, εἶνε ἡ τάσις εἰς τὸ νὰ τηρῇ τις τὴν μεγάλην ἐντολὴν ὅλης τῆς ζωῆς, νὰ εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπος τὸ τε σῶμα καὶ τὸν νοῦν, νὰ ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντα, τὰ ὅποια ἐπιβάλλει ἡ ἰδιότης αὐτῆ καὶ νὰ ζῆ ἱκανοποιημένος. Ἡ ἄλλη, παρεμφερῆς οὖσα, συνίσταται εἰς τὴν σοβαρὰν προσπάθειαν, τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ καταβάλλωμεν, ἵνα ἡ ρηθεῖσα ἀνθρωπίνῃ ἐντολῇ γείνη ἀλήθεια διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐφαρμόζεται εἰς τὰς πράξεις τῆς ζωῆς.

Ἐν συνόψει, τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα διδάσκει τὸ «Γνώθι σεαυτὸν» ὡς ἀρχὴν πάσης σοφίας, τὸ ἐξουσιάζειν ἑαυτοῦ, ὡς πηγὴν δυνάμεως τὸ ἐξευγενίζειν ἑαυτόν, ὡς ὁδὸν πρὸς τὸ καλόν.

Ἐὰν εἰς τὴν προσωπικὴν δράσιν τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα χαρακτηρίζεται διὰ τῆς ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐπιβολῆς καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἠθικῆς τελειότητος, εἰς τὴν κοινωνικὴν δράσιν ἐμπνέει ἰδέας ἀνεκτικότητος, προόδου καὶ γενναιοφροσύνης.

II.

Ὁ Ἀδ. Tempels χαρακτηρίζει τὸν τεκτονισμὸν κατὰ περιεργότατον τρόπον. Δὲν ὑπάρχει, λέγει, καὶ δὲν ὑπῆρξέ ποτε, εἰμὴ μόνον ὡς συνεταιρισμὸς ἔχων τὴν ἐλευθερίαν ὡς βάσιν, ὡς σκοπὸν, ὡς μέθοδον ὡς σύνδεσμον τῶν μελῶν του. Οὗτος εἶνε ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς.

Οὗτος δὲν εἶνε Ἐκκλησία, ἀφοῦ δὲν ἔχει δόγμα, δὲν ἔχει σύστημα θεωριῶν (1).

(1) Σημ. Πυθαγόρου. Αἱ ἀντιλήψεις αὗται τοῦ συγγραφέως ἀπορρέουσαι ἐκ τῆς ὁμολογίας τοῦ σκωτικοῦ μεταρρυθμισμένου δόγματος (Rite écossais rationalité), εἰς τὰς ἰδέας τοῦ ὁποίου οὗτος εἰδικώτερον ἔχει γαλουχηθῆ, τοῦ γαλλικοῦ

Δὲν εἶνε Σχολή δυναμένη νὰ ταχθῆ μεταξύ τῶν φιλοσοφικῶν Σχολῶν ἀφοῦ δὲν ἔχει ἴδιον φιλοσοφικὸν σύστημα.

Φαντασθῆτε Ἐταιρίαν διατυποῦσαν τὸ καταστατικὸν αὐτῆς ὡς ἐξῆς
Ἄρθρον Πρῶτον. Ἡ Ἐταιρία οὐδεμίαν διδασκαλίαν δέχεται ὡς ὀριστικὴν ἢ ὡς ἰδικήν της.

Ἄρθρον Δεύτερον. Ἐν τούτοις ἡ ἔταιρία προσκαλεῖ τὰ μέλη αὐτῆς εἰς ἐξέτασιν ὄλων τῶν διδασκαλιῶν.

Ἄρθρον Τρίτον. Ἐκαστὸν τῶν μελῶν αὐτῆς θὰ παραδεχθῆ δι' ἑαυτὸ τὴν διδασκαλίαν τὴν ὁποῖαν ἐκλέγει καὶ θὰ εἶνε ἐλεύθερον νὰ συμμορφώσῃ πρὸς ταύτην τὴν διαγωγὴν του, χωρὶς τὰ ἄλλα μέλη νὰ δύνανται, οὐδὲως νὰ τὸ μεμφθῶσι διὰ τοῦτο.

Οἱ Θεολόγοι θὰ εἴπωσιν ὅτι τοῦτο δὲν δύναται ν' ἀναπληρώσῃ μίαν Ἐρησκείαν, οἱ δὲ φιλόσοφοι θὰ εἴπωσιν ὅτι τοῦτο οὐδεμίαν ἀποτελεῖ φιλοσοφίαν· αὐτὸ ἀκριβῶς λέγει καὶ ὁ Τεκτονισμὸς.

Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὁ Τέκτων εἶνε φύσει ἀνεκτικὸς. Δὲν ἐπιμένω ἐπὶ τῆς ἀρετῆς ταύτης τῆς τόσον οὐσιωδῶς Τεκτονικῆς καὶ τὴν ὁποῖαν γνωρίζομεν καὶ ἀσκῶμεν ἐξ ἐνστίκτου ἐὰν εἴμεθα ἀληθεῖς τέκτονες. Τί εἶναι ἡ ἀνεκτικότητα» λέγει ὁ Βολταῖρος εἰς τὸ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἔργον του, «εἶνε παρακολούθημα τῆς ἀνθρωπότητος».

Εἴμεθα ὅλοι πλήρεις ἀδυναμιῶν καὶ πλανῶν, ἃς συγχωρῶμεν ἀμοιβαίως τὰς ἀνοησίας μας, οὗτος εἶναι ὁ πρῶτος νόμος τῆς φύσεως. Ὑπάρχει ὅμως καὶ κάτι περισσότερον. Τὸ τεκτονικὸν καταστατικὸν τοῦ ἔτους 926, ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ἐδουῖνον (Edwin) ἀναφέρει εἰς τὸ τρίτον ἄρθρον. «Θὰ εἴσθε ὑπηρετικοὶ πρὸς ὄλους τοὺς ἀθρώπους· θὰ δεικνύετε πρὸς αὐτοὺς ἐφ' ἧσον δύνασθε πιστὴν φιλίαν, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεσθε ἂν ἔχουν ἄλλην ἐρησκείαν ἐπὶ σᾶς, ἢ ἄλλας ἰδέας».

Καὶ ἄλλα τεκμήρια ἀποδεικνύουσι σταθερῶς τὸν αὐτὸν κανόνα. Τοιαῦτα σκέψεις, διατυπούμεναι ἐν πλήρει μεσαιῶνι, ὡς ἀρχαὶ μιᾶς Ἐταιρίας, ἀναβιδάζουσιν ἐκείνους οἱ ὅποιοι συνέλαβον ταύτας εἰς τὸ ὕψος τῶν μεγάλων πνευμάτων, τὰ ὅποια ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν φωτίζουν τὴν ἀνθρωπότητα.

δόγματος κ.λ.π. ἀντίκεινται ριζικώτατα πρὸς τὰς γνησίας παραδόσεις τοῦ ἀρχαίου καὶ παραδεγμένου σκωτικοῦ δόγματος, τὸ ὁποῖον καὶ ἴδιαν διδασκαλίαν, καὶ ἴδιον φιλοσοφικὸν σύστημα καὶ ἴδιαν συμβολικὴν κέκτηται, ἐν ᾧ συγχρόνως σέβεται ἀπολύτως τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ τὰς πεποιθήσεις ἐκάστου.

Διὰ τὸ εἶνε κανεῖς ἰδικὸς μὲς ἀρκεῖ ν' ἀνήκη εἰς τὴν θρησκείαν, περὶ τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι σύμφωνοι, ἀφῆνων εἰς ἕκαστον τὰς ἰδιαιτέρας ἰδέας του.

Αὐτὸ εἶνε οὐσιῶδες. Τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὅλοι αἱ θρησκευτικαὶ ἰδέαι τῶν συμπολιτῶν μας εἶνε σεβασταὶ καὶ ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ κρίνεται ἐκ τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν του.

Ἡ ἔννοια αὕτη τοῦ τεκτονικοῦ πνεύματος καθορίζεται ὑπὸ τινος Ἰ.Α.Δ. με ἰδιαιτέραν σαφήνειαν. «Ὁ Τέκτων μέλος ἐταιρείας ἐλευθεροφρόνων ἢ ἀνήκων εἰς οἰανδήποτε θρησκευτικὴν ὁμάδα, δύναται νὰ ἀσκήσῃ τὰ κατὰ τὰς ἰδίας πεποιθήσεις καθήκοντα αὐτοῦ μετὰ τῶν ὁμοθρησκῶν, καὶ νὰ ἔρχεται ἐξ ἄλλου νὰ ἐφαρμόζη μετ' ἡμῶν τὸν Τεκτονισμόν.

Εἰς τοῦτο μάλιστα συνίσταται ἀκριβῶς ὁ Τεκτονισμός. Κατὰ τὴν εἰς αὐτὸν εἴσοδον τοῦ Τέκτονος, λέγει εἰς αὐτὸν «Θὰ εἶσαι ἐδῶ ὁ μόνος κύριος τῆς συνειδήσεώς σου ἢ διαγωγῆ σου προκειμένου περὶ θρησκευτικῶν ζητημάτων ἀνήκει εἰς σέ. Θὰ ἔχῃς ἐδῶ τὸ δικαίωμα νὰ παραμένῃς ἐν τῇ πλάνῃ, νὰ διατηρῆς μόνος οἰανδήποτε ἔχεις γνώμην. Ἐὰν στερῆσαι λογικῆς καὶ θάρρους, αἱ διδασκαλίαι θὰ σέ διαφωτίσουν ἴσως ἀλλὰ ἐλευθέρως. Τὸ νὰ ὑποστῆς ἔλεγχον ἐπὶ τῶν πράξεών σου θὰ ἦτο μία ἐλάττωσις τῆς προσωπικότητος. Ἐὰν εἶς τῶν ἀδελφῶν σου ἐπέμβῃ εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν σου, εἰς τὴν εὐθύνην σου ὡς οἰκογενειάρχου, εἰς τὸ ἀπαραβίαστον τοῦ ἠθικοῦ σου προσώπου, θὰ ἀποκρούσῃς τὴν προσβολήν. Οἱ Ἰ.Α.Δ. τοῦ κόσμου ὅλου θὰ σιγματίσουν τὴν ἐπιτοκίαν αὐτὴν ἢ τις ἐν τῷ προσώπῳ σου θὰ ὑβρίζῃ ὅλους».

Ἐὰν τέκτονες συμπεριφέρωνται ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν με τὰς παραδοξοτέρας ἀσυνειπείας, εἰ ἄλλοι ἔχουν καθήκον νὰ μένωσιν ἀδιάφοροι. Ἐπιβλέπουσι μόνον τὴν ἐντιμότητα κατὰ προϋπόθεσιν τοῦ Δικαίου αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις ἑνὸς ἀνθρώπου εἶνε ἄσχετοι πρὸς τὴν ἐντιμότητά του. Αὕτη εἶνε ἡ ὑπερτάτη λογικὴ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, ἐναντίον τῆς ὁποίας πᾶσα προσβολὴ ἀντίκειται πρὸς τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα. Ὁ Jauret, ἔλεγεν εἰς ἕνα λόγον του, εἴμεθα ὄχι τὸ κόμμα τῆς ἀνεκτικότητος. Ὁ Mirabeau τὴν λέξιν ταύτην δικαίως καταγγέλλει ὡς ἀνεπαρκῆ, ὡς ὑβριστικὴν διὰ τὰς διδασκαλίαις τῶν ἄλλων. Δὲν ἔχομεν ἀνεκτικότητα, ἀλλ' ἔχομεν πρὸς ὅλους τὰς διδασκαλίαις, τὸν σεβασμὸν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ τοῦ πνεύματος τὸ ὁποῖον ἐκδηλοῦται εἰς αὐτάς.

Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς συμβαίνει ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν. Τὸ πολιτικὸν πάθος, ὅπως καὶ τὸ θρησκευτικὸν εἶνε ἀναιτεκτονικά. Ὅσοι ἔχουν τὰ πάθη αὐτὰ οὐδέποτε θὰ ἐννοήσουν τὸν Τεκτονισμόν. Πράγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐμποδίζει καθόλου τοὺς τέκτονας νὰ ἔχουν ἐπὶ τῶν δύο τούτων μεγάλων θεμάτων, τῆς θρησκείας καὶ τῆς πολιτικῆς, τὰς προσωπικὰς τῶν γνώμας.

Συνάθροισις νοημόνων ἀνθρώπων, ὅποια πρέπει νὰ εἶνε πᾶσα Στοά, δύναται νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἐξετάσεως ὄλων τῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια ἐνδιαφέρουσι τὴν ἀνθρωπότητα, νὰ ζητήσῃ διδάγματα ἐκ τῆς ἱστορίας, τῆς ἐπιστήμης, τῆς λογικῆς, νὰ κάμῃ ταῦτα ἀντικείμενον ἀμοιβαίας διδασκαλίας. Ἐὰν τὰ μέλη αὐτῆς, ἐνωῶσι καλλίτερον τὰ μελετώμενα ζητήματα καὶ ὠφελοῦνται ἐκ τούτων, διατηροῦσιν ἐν τούτοις ὄλην τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Τοιαύτη πρέπει νὰ εἶνε ἡ Στοά. Πάντοτε προσεκτικὴ εἰς τὴν ἐπιστήμην, πάντοτε ξένη ἀπὸ τῆς συγκρούσεως τῶν συμφερόντων, ἀπὸ τῆς συρράξεως τῶν προσώπων, ἀπὸ τῶν παθῶν τῆς στιγμῆς.

Κατὰ τινα συζήτησιν εἰς τὴν Βελγικὴν Βουλὴν, καθ' ἣν ὁ Τεκτονισμὸς κατηγορεῖτο δι' ἐνησχυολεῖτο εἰς τὴν πολιτικὴν, ὁ Ἄδ. Goblet d'Alviella ἀπήντα «Θὰ φαίνεται βεβαίως τερατώδες δι' ἀνθρώποι ὄλων τῶν πολιτικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν ἰδεῶν, συνέρχονται ἵνα ἀνταλλάξωσιν εἰλικρινῶς γνώμας, συζητήσωσι ἀπὸ διαφόρων ἀπόψεων τὰ ἐπίκκιρα ζητήματα καὶ ἐπιδοθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ εἰς φιλανθρωπικὰ ἔργα καὶ τοῦτο ἐπὶ τῇ βάσει ἀμοιβαίας καὶ πλήρους ἀνεξαρτησίας. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς εἶνε ὁ τεκτονισμὸς καὶ δὲν εἶνε ἄλλο τι. Ὁ τεκτονισμὸς εὐρίσκειται λοιπὸν ἐκτὸς καὶ ὑπεράνω τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ πνεύματος.»

Ὁ Ἄδ. Lahy ἔλεγεν: «Ἐπειδὴ ὁ τεκτονισμὸς ἀποτελεῖται ἐκ τῆς συναντήσεως ὄλων τῶν ὑψηλῶν συνειδήσεων καὶ τάσεων, ἡ πρώτη ἀρχὴ τὴν ὁποῖαν διακηρύσσει εἶνε ὁ ἀνθρωπισμὸς τῆς ἠθικῆς του.

«Ἐπεξεργάζεται ἰδέας δι' ὄλον τὸν κόσμον καὶ οὐδόλως ὁμοιάζει πρὸς θρησκευτικὴν αἴρεσιν εἰς τὴν ὁποῖαν ἐπιφυλάσσουν εἰς μόνους τοὺς μεμυημένους ἰδιαιτέρας τινὰς ἀληθείας. Δὲν ἀνήκει εἰς κανὲν κόμμα, ζητεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ πᾶν.

Ἐὰν ἐργάζεται ἐν μυστικότητι, τοῦτο συμβαίνει διὰ νὰ συγκεντρώσῃ περισσότερον τὰς δυνάμεις του, καὶ νὰ μὴ τὰς διασκορπίσῃ εἰς ἀνω-

φειλεις ἐργασίας και συζητήσεις. Τὸ ἰδανικὸν δημιουργεῖται μόνον ἐν τῇ γαλήνῃ και ἐκτὸς τῶν ἀγῶνων, οἱ ὁποῖοι διαιροῦσι τοὺς ἀνθρώπους Ἄφ' οὗ ὅμως ἄπαξ σχηματισθὲν τὸ ἰδανικὸν του ὁ τεκτονισμὸς δὲν τὸ διατηρεῖ ζηλοτύπως διὰ νὰ τὸ μεταχειρισθῆ ὡς μέσον ἠθικῆς προαγωγῆς τῶν μελῶν του, θέλει νὰ ἐπωφεληθῆ αὐτοῦ ἕλη ἢ κοινωνία. Θὰ ἠδύνατό τις νὰ παραβάλῃ τὴν ἐνέργειάν του πρὸς τὴν τοῦ πρίσματος. τὸ ὁποῖον δέχεται τὸ φῶς πανταχόθεν και τὸ ἐξαποστέλλει μεταβεβλημένον εἰς μίαν ὀρισμένην διεύθυνσιν. Ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἄφ' οὗ διαθλάσῃ, ὡς τὸ πρίσμα, ὀλόκληρον τὴν κοινωνίαν, ἀποδίδει εἰς αὐτὴν νέας ἀτομικότητος αἷτινες θαίνοσιν ἐφεξῆς πρὸς ἐνσυνείδητον σκοπὸν.

» Ἡ ἠθικὴ τοῦ Τεκ. ζητεῖ ὄχι μόνον νὰ ἀρμόζῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἰς οἵανδ' ἴποτε φυλὴν και εἰς οἵονδ' ἴποτε κόμμα και ἂν ἀνήκωσι, ζητεῖ ἀκόμη νὰ τοὺς ἐνώσῃ διὰ κοινῶν σκέψεων. Συλλέγει διάφορα στοιχεῖα τῆς σκέψεως ἐξ ἐκάστης ἐθνικότητος ἢ μᾶλλον τὰ καλύτερα στοιχεῖα αὐτῶν, τὰ ὁποῖα εἶνε ὑπεράνω τῶν πολιτικῶν ἀτομικότητων διὰ ν' ἀποτελέσῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀνόμαζον ἄλλοτε «πνευματικὴν ἀνθοδέσμη».

» Δὲν ἀντιτίθεται, ὅπως προκατελιημμένα τινὰ πνεύματα ὑπηνίχθησαν, εἰς τὸν ἐθνισμὸν, ἀλλὰ προσανατολίζει τοῦτον πρὸς ἰδανικὸν εὐρύτερον, ἀνθρωπινώτερον και συνεπῶς διεθνές.

» Ἡ δύναμις τοῦ νὰ δέχεται τὰς μᾶλλον διαφόρους ιδέας, τὸ στρατολογικὸν σύστημα αὐτοῦ, ἀπετύπωσαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνεκτικότητος εἰς τὴν φύσιν αὐτῆν τοῦ τεκτονισμοῦ. Ἡ ἀνεκτικότης εἶνε εὐμένεια πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ σκέπτονται ὡς ἡμεῖς. Αἱ γνώσεις αὐτῶν θεωροῦνται ὀλιγώτερον ἐνδιαφέρουσαι ἢ ὁ χαρακτήρ αὐτῶν και παραδεχόμεθα τὰς ιδέας των λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἠθικὸν ὄψος αὐτῶν. Ἡ συγκατάθεσις ὅμως αὕτη πρὸς ιδέας ἀντιθέτους τῶν ἰδικῶν μας προέρχεται ἐπίσης ἐκ τῶν εὐρυτέρων γνώσεων ἡμῶν· ὁ σοφὸς εἰξεύρει, ὅτι ἢ ἀλήθεια ἀποκτάται δυσκόλως και ὅτι αἱ πρόοδοι τῆς ἀνθρωπότητος προκύπτουν ἐκ στοιχείων ἀντιφατικῶν, διατηρουμένων ἀντιμετώπων, τὰ ὁποῖα ἄγονται βαθμηδὸν εἰς τὸ νὰ ἀνέχωνται ἀλληλα και κατόπιν νὰ ἐννοοῦν ἀλληλα. Ὁ σοφὸς δὲν ἀποστρέφεται ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν εὐρίσκονται πρὸς τὸ μέρος τοῦ φωτός.

» Ὁ Τεκτονισμὸς φθάνει εἰς τὴν κοινὴν πεποιθήσιν δι' ἄλλης μεθόδου. Ἡ εἰκὼν τῆς Στρεῆς, ὅπου, ὅλα: αἱ γνώμαι συμπεκνοῦνται ἵνα

δημιουργήσουν έναίαν σκέψιν, απεικονίζει τὴν ὠφέλειαν ὄλων τῶν διαφόρων φωνῶν, ὅπως ἀποτελεσθῆ μία συνολικὴ ἄρμονία.

«Τοιαύτη ἀνεκτικότης ἀπαιτεῖ τὴν ἀδελφότητα καὶ ἐκδηλοῦται δι' αὐτῆς. Ἡ τεκτονικὴ ἔξις τοῦ νὰ βλέπωμεν ἐν τῇ Στοᾷ μόνον Ἄδ.: ἐπεκτείνεται ταχέως εἰς δλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα.

«Τοιαῦται τάσεις, εἰσδύουσαι εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἀτόμου, ὀδηγοῦσιν αὐτὸ πρὸς τὴν ἐπιζήτησιν τῆς ἀρετῆς, δηλαδὴ τῶν δυνάμεων τῶν χρησίμων πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ κοινού ἰδανικοῦ, καὶ πρὸς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας. Ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν χωρίζει ὄντως τὰ ἠθικὰ καὶ θεωρητικὰ ζητήματα ἀπὸ τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων. Αἰσθάνεται διὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ δὲν εἶναι μόνον νὰ ὑπαγορεύῃ κανόνες, διὰ νὰ εἶνε τις εὐτυχής, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀγωνίζηται, ὅπως καταστήσῃ δυνατὴν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν. Ὁ ἐλεύθερος τέκτων ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, διότι ταῦτα σχετίζονται πρὸς τὴν εὐημερίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ παρέχει ὑπὲρ τούτων τὴν ἰδιαιτέραν ἀρμοδιότητά, του, ἢ ὅποια ἴσταται ὑπὲρ ἄνω τῶν κομμάτων. Τοῦτο εἶναι ἰδέα τὴν ὅποιαν ὄλοι αἰσθάνονται.

«Ἡ τεκτονικὴ ἀρετὴ τέλος εἶνε δεκτικὴ ἐξελίξεως. Πάντοτε σύμφωνος μὲ τὰς παρούσας κοινωνικὰς ἀνάγκας, ἐμπνέεται ἐκ τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης, ἵνα καταστήσῃ τὸ ἰδανικὸν αὐτῆς μᾶλλον ἐπιστημονικὸν καὶ μᾶλλον λογικόν. Ὑπάρχει ἐντὸς αὐτῆς δύνამις ἐνεργός, ἄνευ ὀρίων, ἣτις δὲν ἐπιτρέπει ἀνάπαυαν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπίτευξιν ἐκάστου σκοποῦ παρουσιάζει ἄλλους ὑψηλοτέρους σκοπούς. Ἀλλὰ μήπως εἰς τὸ ἰδανικὸν τοῦτο ὅπερ διηνεκῶς μεταβάλλεται ἐνυπάρχει ὑπερβολικὴ τις ἀστάθεια διαταράττουσα τὸ πνεῦμα; Ὅχι, διότι ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ἀλλάσσει, δὲν εἶνε τόσον αἰ ἀρχαὶ ὅσον ἡ ἐφαρμογὴ καὶ ἡ προσαρμογὴ αὐτῶν εἰς ἰδανικὸν μᾶλλον συγκεκριμένον. Ἀναγνώσατε ἐκ νέου τὴν διακήρυξιν τῶν ἐλευθέρων τεκτόνων τοῦ 1717, καθ' ἣν στιγμὴν ὀργανώθη ἡ Μεγάλῃ Στοᾷ τῆς Ἀγγλίας. Ἀποφασίζουσι ν' ἀκολουθήσουν τὴν ὀρησκείαν αὐτὴν περὶ τῆς ὁποίας ὄλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι σύμφωνοι, δηλαδὴ νὰ εἶναι ἄνθρωποι ἀγαθοὶ καὶ εἰλικρινεῖς, ἄνθρωποι τιμῆς καὶ χρηστότητος καὶ στηρίζουσι τὰς προσπάθειας των ἐπὶ τοῦ κανόνος τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπης. «Θὰ καλλιεργήσητε τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, ἢ ὅποια εἶναι τὸ θεμέλιον καὶ ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος, τὸ στήριγμα καὶ

ἡ δόξα τῆς παλαιᾶς αὐτῆς ἀδελφότητος». (Καταστατικὸν τῶν ἐλευθέρων τεκτόνων . . . Λονδῖνον 1723).

Ὡς λέγει προσέτι ὁ γηραιὸς φίλτ. . . ἀδ . . . Tempels. Ἡ τεκτονικὴ ἀλήθεια ἔγκειται εἰς τὴν σύγχρονον τήρησιν τῶν δύο τούτων κανόνων. 1ον Ἀποφεύγετε πᾶν ἐρεθιστικὸν ζήτημα θρησκευτικὸν καὶ πολιτικόν. 2ον Ἐξετάζετε ἐν ταύτοις πᾶν ὅ,τι ἐνδιαφέρει τὸν ἄνθρωπον. Ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο τούτων ἀρχῶν ἀποτελεῖ τὸν ἴδιον χαρακτήρα τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ἐὰν θυσιάσῃ τις τὴν ἑτέραν τῶν δύο τούτων ἀρχῶν εἰς τὴν ἄλλην, χάνει τὴν πυξίδα καὶ ἀποτυγχάνει τοῦ σκοποῦ.

Εἰς τὴν ἀνεκτικότητα ὁμοῦς αὐτῆν, ὁ τέκτων, ὁ ἔχων τὸ ἀληθὲς τεκτονικὸν πνεῦμα, προσθέτει τὸ πνεῦμα τῆς προόδου.

Ὁ τεκτονισμὸς, διὰ τῶν ἰδεῶν του καὶ τῶν ἀρχῶν του, εἶναι προδευτικὸς, τείνει νὰ βελτιώσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρωπίνους ὄρους. Ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του ἀκριβῶς θέλει τὴν πρόοδον, ἀφοῦ ἐπιβάλλῃ εἰς τὰ μέλη του τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐργάζωνται πρὸς ἰδίαν αὐτῶν μὲρφοσιν.

Καθ' ὅσον ταῦτα γίνονται καλλίτερα, βελτιοῦνται καὶ ὁ κόσμος. Ἐκ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς αὐτοῦ, ἐπλίζει τοὺς τέκτονας διὰ νὰ ἐνεργῶσιν ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας δεικνύων εἰς αὐτοὺς τὸν ἐπιδιωκτέον σκοπὸν.

Ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι λοιπὸν ἰσχυρὰ καὶ ἐνεργὸς δύναμις καὶ πρόοδος.

Ὁ Βέλγος Jean Baptiste Van Helmont ἐκήρυξε τὸ δόγμα τῆς τελειοποιήσεως εἰς πάντας τοὺς κλάδους. Τὸ δόγμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον τείνει νὰ προκαλέσῃ βελτιώσεις εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπίνην δραστηριότητα εἶναι ἀληθῶς κοινωνικόν.

Μεταξὺ τῶν τεκτόνων οἱ ὅποιοι ἐδείχθησαν ἐκ πεποιθήσεως ὁπαδοὶ τῆς προόδου τάσσονται ὁ Βολταίρος, ὁ Λέστιγγ καὶ ὁ Κονδορσέ. Ὁ Κονδορσέ εἶπε τοὺς σθεναροὺς τούτους λόγους: «Δὲν ὑπάρχει ἄκρον ἢ σημεῖον ὅπου τὰ φυσικὰ ὄρια τοῦ πνεύματος ἡμῶν θὰ καθίστων ἀδύνατον πᾶσαν πρόοδον; Οὐχί, διότι ἐφ' ὅσον ἀυξάνουσι τὰ φῶτα, τελειοποιεῦνται καὶ αἱ μέθοδοι τῆς ἀποκτήσεως γνώσεων. Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα φαίνεται μεγαθυνόμενον καὶ τὰ ὄρια ὑποχωροῦντα. Ἡ τελειοποίησις τῶν νόμων, τῶν πολιτικῶν θεσμῶν, συνεπεσὶ τῶν προόδων τῶν ἐπιστημῶν, δὲν ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ προσεγγίξῃ νὰ συνταυτίξῃ τὸ συμφέρον ἐκάστου ἀνθρώπου μετὰ τοῦ κοινῶν συμφέροντος πάντων;»

«Ὁ τεκτονισμὸς ἀνέλαβεν ἓν ἔργον, μίαν ἀποστολήν. Πρόκειται ἀκριβῶς νὰ ἐπανοικοδομήσῃ τὴν κοινωνίαν ἐπὶ βάσεων ὅλων νέων, συμφωνοτέρων πρὸς τοὺς σημερινοὺς ἔθρους τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, τῆς καταστάσεως καὶ τῆς παραγωγῆς, καθὼς καὶ νὰ μεταρρυθμίσῃ τὸ δίκαιον, νὰ ἀνακαινίσῃ τελείως τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως, ἰδίᾳ τὴν ἀρχὴν τῆς κοινότητος καὶ τῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους.

«Ἀφοῦ τὸ ἐλευθεροτεκτονικὸν τάγμα καὶ τὰ μέλη αὐτοῦ ἐκπροσωποῦσι τὴν ἰδέαν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἡμεῖς, τὰ μέλη αὐτοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ παύσωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς συγχρόνου ἀναπτύξεως τὸ μέρος τυφλῶν καὶ ἀδιαφόρων θεατῶν. Ἔχομεν τὸ ἀπόλυτον καθήκον, νὰ ἐνεργήσωμεν ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κοινωνικῶν ἔθρων, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνθρωπιστικῆς ἰδέας».

Ὁ Findel λέγει. «Ἐπειδὴ εἰς τὰ μέλη τῆς τεκτονικῆς ἐταιρείας ἐπὶ πολιτικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἐδάφους ἀποκλείεται, ἴσως μεθ' ὑπερβολικῆς περισκέψεως καὶ σιενότητος καρδίας ἢ θεωρητικῆς συζήτησις ἔστω καὶ περιοριζομένη ἐντὸς τῶν φιλοσοφικῶν ὁρίων τῶν γενικῶν συμφερόντων τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπίσης δέ, πολὺ εὐλόγως, ἢ ἐνεργὸς ἀνάμιξις, θὰ ἠδυνάμεθα δυσκολῶς νὰ ἐκπληρώσωμεν τὴν ἀποστολήν τὴν ὅποιαν μᾶς ἐπιβάλλει ἐποχὴ, ἔχουσα τὰς ἰδίαις αὐτῆς τάξεις καὶ τείνουσα εἰς ὀρισμένους σκοπούς. Ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ ἐκπληρώσωμεν αὐτὴν ὡς πολῖται καὶ μέλη τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, χωρὶς ὡς ἐκ τούτου νὰ παύσωμεν νὰ εἶμεθα τέκτονε. Ἐὰν ἡ βρασιλικὴ τέχνη εἶνε δύναμις ἔχουσα κεχαραγμένον προορισμὸν ὁ ἀνθρωπιστικὸς σκοπὸς τῆς Στοᾶς εἶχε περὶ ἑαρμογῆς καὶ ἐὰν ἀντλώμεν ἐκ τῆς Στοᾶς φιλάνθρωπα αἰσθήματα, θὰ ἐμπνεώμεθα ὡς πολῖται ἐν τῇ ζωῇ ὑπὸ ἰδεῶν ἐλευθεροτεκτονικῶν καὶ θὰ ὀδηγώμεθα εἰς τὰς πράξεις ἡμῶν ὑπὸ ἀρχῶν ἐλευθεροτεκτονικῶν, θ' ἀναγνωρίζεται δηλ. ὁ ἐλεύθερος τέκτων ἐκ τῶν πράξεών του, πρὸ παντός, ὅπου πρόκειται περὶ τῆς εὐημερίας ἢ δεινοπαθείας τῶν ὁμοίων του, ἢ τοῦ κοινού ἀγαθοῦ, τοῦτο δὲ ὄχι διὰ τῶν ἐξωτερικῶν σημείων, ἀλλὰ διὰ τῶν βαθυτέρων ἐκδηλώσεων τοῦ τεκτονικοῦ πνεύματος, διὰ τῆς ὑψηλῆς περὶ τῆς ζωῆς ἀντιλήψεώς του, διὰ τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγάπης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀπλοτητος, διὰ τῆς ἡμέρου στάσεώς του καὶ τῆς ἀπηλλαγμένης προλήψεων σχέψεώς του.

Ἡ οὐδετερότης τῆς Στοᾶς ἀπέναντι ὅλων τῶν πολιτικῶν ἢ θρη-

σκευητικῶν ἐνεργειῶν τῶν κομμάτων καὶ τῶν αἱρέσεων ἐπιβάλλεται καὶ δικαιολογεῖται ὑπὸ τοῦ ἰδανικοῦ πνεύματος, τὸ ὅποσον δεσπόζει αὐτῆς καὶ τὸ ὅποσον ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν γνῶσιν ἐκείνου, ὅπερ εἶναι αἰώνιον καὶ ἀναλλοίωτον εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ περιλαμβάνει μόνον ὅ,τι εἶνε κοινὸν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ ἰδανικὸν εἶναι ὑπεράνω τῶν κομμάτων.

Κατὰ τὴν διαδρομὴν τῆς ζωῆς, καθ' ἣν τὸ ἰδανικὸν πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῆ, παρὰ πᾶσαν δυσχέρειαν πρὸς διάπλασιν τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος καὶ παρὰ πᾶσαν ἀντίθεσιν τῶν ἀνθρωπίνων συμφερόντων, μόνον ὁ πεπωρωμένος ἢ ὁ ἀσυνείδητος ἀνθρώπος δύναται νὰ παραμείνῃ ἀδιάφορος· ἀλλ' ὁ φυσιολογικὸς καὶ ὁ τέλειος ἀνθρώπος ὀφείλει νὰ τάσσηται ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ κατὰ τῆς ἀδικίας, νὰ συναίσθηται ἑτιἀποτελεῖ μέρος συνόλου καὶ συνεπῶς νὰ ἐκπληροῖ ἐν τῇ οἰκείᾳ σφαίρᾳ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Ὁ ἀνθρώπος εἶνε τέκνον τῆς μάχης καὶ ἡ ἱστορία αὐτοῦ εἶνε πάλη σκληρὰ καὶ ἐπίπονος. Διότι εἰς τὴν ἱστορίαν δὲν πραγματοποιεῖται μόνον πρόοδος, τείνουσα πρὸς κατάστασιν πραγμάτων ἀνταξίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ βρασιλεύει καὶ ἠθικὴ διαστροφή, ἣτις ἐκδηλοῦται ὑπὸ μορφήν ἐγωῦσμοῦ καὶ ἀδρανείας καὶ ἣτις προκαλεῖ τὴν καταστροφὴν ἐκείνου ὅστις καταπίπτει μέχρι τοῦ νὰ ἐπιζητῆ μόνον τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὠφέλειαν. Αἱ λαϊκαὶ μᾶζαι γενόμεναι ὀκνηραὶ ἀνέχονται νὰ καταπιέζωνται καὶ ἀπαρνοῦνται τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ διὰ νὰ διατηρήσουν τὰ ὕλικά ἀγαθὰ. Ἐνῶ μόνον ἡ ἰδέα, ἣτοι ἡ συναίσθησις τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, δύναται νὰ σχηματίσῃ ἐκ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν σύνολον πεπρωτισμένον διὰ ζωῆς. Ἄλλ' ὅσον ἰσχυρὰ καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐπίδρασις τῶν ἀρνητικῶν δυνάμεων ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ στοιχείου τοῦ ἀνθρώπου, ἀδυνατοῦσιν, ἐν τούτοις αὐταὶ νὰ ἐκριζώσουν αὐτὸ καὶ δύνανται μόνον νὰ τὸ παραλύσουν προσωρινῶς. Μετ' ἀπέριου ἦττας τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου εὐγενὲς ὀρμέμφυτον ἀνορθοῦται καὶ ἐπὶ τέλους κατακτᾷ νικηφόρως πᾶν ἀγαθὸν καὶ μέγα.

Ὁ ἐλεύθερος τέκτων ἐμπορούμενος ὑπὸ τοῦ τεκτονικοῦ πνεύματος δὲν ἔχει προλήψεις, δηλαδὴ γνώμας ἐκ προκαταλήψεως, ἀπερισκέπτους, γενομένους δεκτὰς ἄνευ ἐξετάσεως ἢ, ὡς λέγει ὁ Βολταῖρος, γνώμας ἄνευ κρίσεως. Ἄλλως τε, ἐπειδὴ ἡ πηγὴ τῶν προλήψεων εἶνε ἡ ἀμάθεια, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν τέκτονα νὰ εἶνε ἀμαθής, διότι ὁ ἀμαθής

περὶ εὐθενὸς δύναται νὰ κρίνη. Ὁ τέκτων οὐδὲν παραδέχεται χωρὶς νὰ τὸ υποβάλλῃ εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὴν κρίσιν. Κάμνει δὲ τοῦτο, ὄχι ἐκ φόβου μήπως ἐκληφθῇ ὡς ὀπισθοδρομικός, οὔτε ἵνα διαφύγῃ τὸν λεγόμενον δεσποτισμὸν τῆς παραδόσεως. Οὕτως ὁ τέκτων, καίτοι υποκλινόμενος μετ' ἀνεκτικότητος πρὸ ἰδεῶν τινῶν, δὲν δύναται πλέον νὰ τὰς παραδεχθῇ διὰ τὸν ἐκυτόν του. Ὑπάρχουν γεγονότα τινά, τὰ ὁποῖα σήμερον εἶνε ἀπολύτως ἀποδεδειγμένα καὶ τὰ ὁποῖα ἐν λογικῶν ὄν δὲν δύναται πλέον νὰ παραδεχθῇ. Ὁ τεκτονισμὸς εἶνε ὁ ἐχθρὸς τοῦ φανατισμοῦ, τῆς μεροληψίας καὶ τῶν προλήψεων, οὕτως ὥστε ὁ Τέκτων δὲν δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, δεδομένου ὅτι δὲν δύναται ν' ἀνήκῃ εἰς κοινωνίαν, ἣτις διατηρεῖ ἰδέας τόσοσ πεπλανημένας, ὅπως τὸ νὰ ἀναθεματίσῃ τὸν λέγοντα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἐλεύθερος νὰ ἐκλέγῃ καὶ νὰ πρεσβεύῃ τὴν θρησκείαν τὴν ὁποῖαν νομίζει ἀληθῆ—τὸν λέγοντα, ὅτι ἡ θέλησις τοῦ λαοῦ εἶνε κυρίαρχος, ὅτι οἱ γονεῖς ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀνατρέψωσι τὰ τέκνα τῶν ἐκτὸς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας— ὅτι ἡ ἐξουσία τῆς ἐκκλησίας πρέπει νὰ υποτάσσεται εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν. Ὁ τέκτων δὲν δύναται νὰ εἶνε Ῥωμαιοκαθολικός, διότι τότε θὰ ἐδραμεύετο ὑπὸ τῆς πειθαρχίας τῆς ἐκκλησίας καὶ δὲν δύναται ν' ἀγνοῇ τοὺς ἀφορισμούς, τοὺς ὁποῖους ἐξετίξευσαν κατὰ τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἐξ διαδοχικῶς ποινίφηκας.

Αἱ ἀξιώσεις τῆς παππwsύνης δὲν συμβιδάζονται πλέον μετ' τὴν ἐποχὴν μας. Ὑπάρχει ἀναγκαῖον διαζύγιον μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν θεωριῶν καὶ τῆς ἐπιστήμης. Οὐδεὶς συμβιβασμὸς εἶνε πλέον δυνατός, μόνον πάλῃ ὑπάρχει, πάλῃ ἀμείλικτος ἡ ὁποῖα πρέπει νὰ καταλήξῃ εἰς τὸν θρίαμβον τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς συνειδήσεως. Ὁ Τέκτων εἶνε ἄνθρωπος ἐλεύθερος, ὁ Ῥωμαιοκαθολικός εἶνε δούλος, ὑποτεταγμένος εἰς τὴν καταναγκαστικὴν πειθαρχίαν τοῦ πνεύματος, οὐδὲν ὅμως ἀντίκειται περισσότερο τούτου πρὸς τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα. Λοιπὸν, ὁ ἀληθὴς Τέκτων, ὁ ἐμπορούμενος ὑπὸ τοῦ τεκτονικοῦ πνεύματος, ἐμπνέεται ὑπὸ σοδαρᾶς ἀγάπης πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ εἶνε εἰλικρινῶς ἀποφασισμένος οὐδεμιᾶς νὰ φεισθῇ προλήψεως, οὐδὲ νὰ ἀφήσῃ νὰ δεσπόσῃ αὐτοῦ οὔτε φανατισμὸς, ἢ προκατάληψις.

Τὸ πνεῦμα τῆς προσόδου ἐμπνέει τὸν ἀληθῆ Τέκτονα εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως καὶ δὲν δύνανται νὰ ὑπάρχουν ἔργα ἀφορώντα πρὸ ἀγαθὸν τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ ὁποῖα νὰ μὴ προκα-

λώσι τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ. Κατ' οὐσίαν ὁ τέκτων εἶνε συμπιθῆς πρὸς ὅλας τὰς δικαίας ὑποθέσεις καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ πάλλει δι' ὅλα τὰ ἔργα δικαιοσύνης, ἀλληλεγγύης καὶ ἀδελφότητος. Τίποτε δὲν δύναται νὰ τὸν ἀφήσῃ ἀδιάφορον, ὅταν πρόκηται νὰ καταστήτῃ εὐτυχεῖς τοὺς ὁμοίους του, καὶ νὰ τελειοποιήσῃ τὰς κοινωνικὰς σχέσεις καὶ νὰ δώσῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἐπαρκῆ θέσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ τὴν εὐκλείαν τοῦ νὰ κερδίζωσιν ἐντίμως τὸν ἄρτον των ἄνευ ὑπερβολικῆς ἐργασίας καὶ ἄνευ στερήσεων.

Ἄπαντῶν εἰς τὸν ἐπίσκοπον Dupanloup ὅστις εἶχε βιβίως ἐπιτεθῆ κατα τὸ τεκτονισμοῦ δι' εὐνόητον λόγον, ὁ Ἄδ. Βιυδοῖν ἔλεγε: Κατὰ τὰς μεταμορφώσεις του διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὁ τεκτονισμὸς ἐτροποποίησεν ἀπαύστως τὰς ἰδέας του, διότι ἀκριβῶς ἐκπροσωπεῖ τὴν πρόοδον.

Ἐν τούτοις, φρονῶν ὅτι εἶναι ματαιοπονία νὰ θέλῃ τις νὰ καταστρέψῃ τὴν ἱστορίαν, ἐσεδάσθη τὰς παλαιὰς συνηθείας. Τὰ τυπικὰ αὐτοῦ διηγεθισμένα διὰ λέξεων Αἰγυπτιακῶν, Συριακῶν, Ἑβραϊκῶν, Ἑλληνικῶν καὶ Λατινικῶν ἐδανείσθησαν καὶ ἐξ ὅλων τῶν θρησκειῶν αἱ ὁποῖαι διαδοχικῶς παρέσχον ὁπαδοὺς εἰς αὐτόν. Ὅλα τὰ λείψανα αὐτὰ τῶν παλαιῶν ἡμερῶν εἶναι τρόπον τινα οἱ στύλοι τοῦ παρελθόντος οἱ δεικνύοντες τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ἠκολούθησεν ἡ ἀνθρωπότης. Σήμερον ὅμως, ὡς καὶ ἄλλοτε, οἱ τέκτονες ζητοῦν τὴν ἀλήθειαν, μαθητατικῆς προόδου ὠθοῦσι πάντοτε τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς τὰ βελτίω.

Αἱ ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος καθιστῶσιν αὐτοὺς ἀνεκτικούς, διότι ἐννοοῦν πόσον ἐπλανήθησαν οἱ πρόγονοι αὐτῶν, ζητοῦντες δὲ τὴν ἀλήθειαν, ὅπως οἱ προκάτοχοι αὐτῶν, δὲν ἀγνοοῦν ὅτι δὲν θὰ ἐπιτύχουν ποτὲ εἰμὴ ἀλήθειαν σχετικὴν προσωρισμένην νὰ μεταρρυθμισθῇ ἢ συμπληρωθῇ ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτῶν.

III

Τέλος τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα εἶνε πρὸ παντὸς πνεῦμα ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης. Ὁ ἀληθὴς τέκτων εἶνε φιλειρηνικός, δηλαδὴ ἀναγνωρίζει ὡς καὶ ἡ ἐπιστήμη τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ὅτι ἡ γνώμη καθ' ἡγελαός τις ἐμπορικὸς δὲν δύναται νὰ πλουτίσῃ παρὰ μόνον διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν γειτόνων, εἶναι πλημμελής. Πιστεύει ὅτι πᾶς λαὸς ἔχει ἄμεσον συμφέρον ἐκ τῆς εὐημερίας τῶν λαῶν μεθ' ὧν διατηρεῖ ἐμπορικὰς σχέσεις, ὡς καὶ ὁ ἔμπορος ἔχει συμφέρον νὰ εὐρίσκωνται ἐν οἰκονομικῇ,

ἀνέσει οἱ πελάται του. Ὁ τέκτων πιστεύει, ὡς καὶ ὁ οἰκονομολόγος, ὅτι αἱ διάφοροι ἀγοραὶ τοῦ κόσμου εἶνε τόσοσ στενωῶς συνδεδεμέναι πρὸς ἀλλήλας, ὥστε δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ οἰαδήποτε διατάραξις εἰς τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν, χωρὶς νὰ γίνῃ ἀμέσως αἰσθητὴ εἰς τὰς ἄλλας καὶ ὅτι ἐν τῇ σημερινῇ καταστάσει τῆς Εὐρώπης, αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις εἶνε τόσαι καὶ τὰ συμφέροντα τῶν λαῶν τόσοσ ἀλληλένδετα, ὥστε ὁ πόλεμος εἶνε κακὸν καὶ διὰ τὸν νικητὴν ἀκόμη. Συνεπῶς ἢ πρὸς τὸν πόλεμον ἀποστροφὴ πρέπει νὰ αὐξάνῃ, διότι ἕσον περισσότερον λαὸς τις βαίνει εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως, τόσοσ περισσότερον τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον τὸν καθιστᾷ εὐδιάθετον πρὸς τὴν εἰρήνην. Αἱ οἰκονομικαὶ αὐταὶ ἀλήθειαι εἶνε σήμερον τόσοσ στοιχειώδεις, ὥστε ὁ ἀληθὴς Τέκτων πρέπει νὰ γίνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐνθερμος εἰρηνόφιλος, ἐφ' ἕσον μάλιστα πιστεύει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδελφότητα. Ἄλλως τε τὸ καταστατικὸν τοῦ 1723 δεικνύει καλῶς ὅτι ὁ τεκτονισμὸς ἐβλάδη πάντοτε ἐκ τοῦ πολέμου, τοῦ φόνου καὶ τῆς συγχύσεως. Ὁ Ἄδ. Βενιαμὴν Φραγκλῖνος, ἐμπνεόμενος ὑπὸ τοῦ τεκτονικοῦ ἰδεώδους ἔλεγεν. «Πότε λοιπὸν ἢ ἀνθρωπότης θὰ πεισθῇ ὅτι ὅλοι οἱ πόλεμοι εἶνε παραφροσύναι λίαν δαπανηραὶ καὶ ἐπιβλαβεῖς καὶ πότε θὰ ἀποφασίσῃ νὰ λύῃ τὰς διαφορὰς τῆς διάδιαιτησίας;» Ὁ ἀληθὴς τέκτων δὲν ἀγαπᾷ οὔτε τὸν πόλεμον μεταξὺ τῶν λαῶν, οὔτε τὸν μεταξὺ τῶν ἀτόμων. Ἐμπνέεται πάντοτε ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὁμοιοῦς, συνεννοήσεως καὶ ἁρμονίας. Ὑπερνικᾷ ὅλα τὰ ἐμπόδια, ἵνα ἐξαλείψῃ τὰς διχονοίας. Ὁφείλει ν' ἀγνοῇ καὶ τὸ πείσμα καὶ τὴν μνησικακίαν. Ἠξεύρει νὰ συγχωρῇ, ἠξεύρει νὰ λησμονῇ, ἠξεύρει νὰ τείνῃ τὴν χεῖρα ἄνευ ὑστεροβουλίας.

Εἰς ὅλας τὰς θεθήλους ὑδρεὶς δημοσίαις ἢ μυστικαῖς, ἀπαντᾷ διὰ τῆς ἀξιοπροπέας τῆς ζωῆς του καὶ διὰ τῆς γενναιοφροσύνης τῶν αἰσθημάτων του. Δὲν ὀμιλοῦμεν περὶ τῶν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς διαστάσεων αὐτοῦ, διότι αὐταὶ εἶνε αἱ πρῶται συγκρούσεις τὰς ὁποίας ὀφείλει νὰ ἐξαλείψῃ, ἐξασκῶν τεκτονικὰς ἀρετάς, αἱ ὁποῖαι κηλοῦνται νομιμοφροσύνη, εὐλικρίνεια, χρηστότης. Πᾶς ἄνθρωπος καὶ συνεπῶς πᾶς Τέκτων δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐχθραν καὶ τὴν ζηλοτυπίαν. Πάντες ἔχουν ἐχθροὺς καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη οἱ ὁποῖοι φαντάζονται, ὅτι δὲν ἔχουν τοιούτους· ἀλλ' ἐὰν εἶνε ἐνίοτε δύσκολον ἢ μᾶλλον ἀδύνατον ν' ἀποφύγῃ τις τὰς ἐπιθέσεις, τὴν συκοφαντίαν καὶ τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων, ὁ Τέκτων

δὲν δύναται νὰ παραδεχθῆ ὅπως εἰ Ἄδ.: τοῦ δεικνύουσι πρὸς αὐτὸν ἐχθρικός στάσεις ἢ ἀπρεπεῖς τρόπους.

Ἄποκτᾶ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην τῶν Ἄδ.: τοῦ διὰ τῆς δραστηριότητός του καὶ προσπαθεῖ νὰ διαλύσῃ ὅλα τὰ νέφη τὰ ὁποῖα θὰ ἤρχοντο νὰ σκοτίσουν ἢ διαταράξουν τὰς ἀδελφικὰς του σχέσεις.

Ὁ Τέκτων εἶνε φύσει γενναϊόφρων, φιλόανθρωπος, ἐλεήμων, ἀνευ οἰήσεως ἢ ματαιοδοξίας. Ἡ ἀγάπη του ἐκδηλοῦται πρὸς πάντας τοὺς δεινοπαθοῦντας, χωρὶς νὰ μεριμνᾷ περὶ τῶν πολιτικῶν ἢ θρησκευτικῶν ἰδεῶν τῶν προστατευομένων του. Πράττει τὸ καλὸν διὰ τὸ καλόν, ἀνευ φιλαυτίας. Καὶ ἐπὶ τούτου περιττὸν νὰ ἐπιμένωμεν.

Τέλος ὁ Τέκτων ὁ ἐμφορούμενος ὑπὸ τοῦ ἀληθοῦς τεκτονικοῦ πνεύματος ἔχει καὶ ἄλλην τινὰ φυσικὴν κλίσιν. Ἡ ἀγάπη του δὲν περιορίζεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας του. Εἶνε φιλόπατρις, ἀφωσιωμένος εἰς τὴν χώραν του, τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε ἀνθρωπιστής. Εἶς τινὰς κύκλους μυκτηρίζουσι τὸν τεκτονικὸν ἀνθρωπισμὸν καὶ γελοιοποιοῦσιν αὐτόν. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ταράσῃ ἡμᾶς διότι παραδεχόμεθα τὸ ἀλληλένδετον τῶν ἀνθρωπίνων συμφερόντων, διότι διακηρύσσομεν τὰς ἀρχὰς τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἀλληλεγγύης τῶν ἀνθρώπων.

Ἄλλως τε, παρὰ πᾶσαν ἀντίδρασιν, ὁλόκληρος ὁ Τεκτονισμὸς, αἱ ἰδέαι του, τὰ σύμβολά του, τὰ τυπικά του, τὰ ἔθιμά του, ἡ ἱστορία του ὠθοῦσι τὸν τέκτονα εἰς τὸ νὰ εὐρύνη τὸ πεδῖον τῆς στοργῆς του καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς του.

Ὁ Τεκτονισμὸς διδάσκει εἰς αὐτόν, ὅτι ὅλοι εἰς ἄνθρωποι, ἀδιακρίτως φυλῆς, λαοῦ ἢ ἱστορίας, εἶνε ἄξιοι ἐνδιαφέροντος, ἐκτιμήσεως καὶ συμπαθείας.

Ἡ τεκτονικὴ ἀδελφότης ὑπάρχει, εἶνε συμφυῆς, μετὰ τῶν διδαγμάτων τῆς Ἐνώσεως. Εἶνε τόσον ἀναντιρρήτως τεκτονικῆς φύσεως, ὥστε ὅλη ἡ δράσις τοῦ Τάγματος κηρύττει αὐτὴν κατὰ τρόπον ἀναμφήριστον.

Ὁ Ἄδ.: Blatin εἰς τὴν ἐνδιαφερόυσαν βιογραφίαν τοῦ Ἄδ.: L'imousin συντάκτου τῆς «Ἀκακίας» τονίζει τὴν ἰδέαν ταύτην. Τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ βιβέος συναισθήματος τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀλληλεγγύης, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ συνενώνῃ ὅλους τοὺς τέκτονας, ἐκ τῆς περιφρονήσεως τῶν προλήψεων, αἱ ὁποῖαι διευθύνουν τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ τάγμα ἡμῶν καὶ τοῦ σεβασμοῦ

πρὸς τὰς παραδόσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐκ τῆς ὑποταγῆς εἰς τὰ τυπικὰ ἡμῶν, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τὴν πειθαρχίαν ἡμῶν, ἐκ τῆς κατανοήσεως τῶν συμβόλων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπορρέουν τὰ ὑψηλότερα φιλοσοφικὰ καὶ ἠθικὰ διδάγματα.

Ἐὰν ὑπάρχη τι ὅπερ οἱ τέκτονες ὀφείλουσιν οὐδέποτε νὰ λησμονῶσιν, εἶναι ὅτι δὲν συνδέονται στερεῶς ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον ἐπὶ τῆς ὑδρογείου, εἰμὴ μόνον διὰ τῶν τυπικῶν των καὶ τῶν συμβόλων των. Τὰ βεδήλου φύσεως ζητήματα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχουσι δικαίωμα νὰ διαφωνῶσι καὶ οἱ Τέκτονες, δύνανται νὰ προκαλῶσι διαιρέσεις καὶ διχασμούς, ὅπταν οἱ διαφωνοῦντες ἐπιλαμβάνονται τούτων οὐχὶ μετὰ τῆς δεούσης συνέσεως, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν τυπικῶν τοῦ Τάγματος, οὐδέποτε ὅμως συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ συσφύγγουν τοὺς δεσμούς των. Ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἐπιστήμη ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ μόνος δεσμός, ὅστις εἶνε ἀρκετὰ ἰσχυρὸς, ὥστε νὰ διατηρήσῃ μίαν στενὴν ἀδελφικὴν ἔνωσιν μεταξὺ ἀνθρώπων διαφερόντων παλλάκις ριζικῶς κατὰ τὴν ἀγωγὴν, τὰς γνώσεις τὰ ἦθη, τὴν ἐθνικότητα, τὴν φυλὴν καὶ τὴν γλῶσσαν, εὐρίσκεται ἐν τῇ ἐφαρμογῇ κοινῶν συνθηθειῶν.

Ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἡμετέρου Τάγματος, ἡ ἀνά τὸν κόσμον ἐπιρροή του, ἡ βελτιοῦσα βελτίωσις τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ προσέγγισις τῶν ἐθνῶν τὴν ὁποῖαν ἐπιδιώκει, ἐξαρτῶνται κατὰ πρῶτον λόγον, ἀπὸ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὰς κοινὰς αὐτὰς συνθηθείας, τὰς ὁποίας ἄλλω, τε, οὐδεὶς τέκτων ὀφείλει νὰ πικραμελῆ ἢ νὰ ἐξικθενῆ, χωρὶς νὰ πικραδῆ τοὺς ὅρκους τοὺς δοθέντας ἐθελουσίως. Ἐννοεῖ ἐπομένως ἕκαστος μετ' ὁποίας εὐλαδείας καὶ ἐπιμονῆς τὰ ἡμέτερα τεκτονικὰ ἐργαστήρια ὀφείλουσι νὰ μελετῶσι τὰ δόγματα καὶ τὰ σύμβολά μας καὶ νὰ μνησάνουν νὰ ἐπωφελῶνται τῶν διδασμάτων ὅσα ἐξ αὐτῶν ἀπορρέουσιν.

Πικραχοῦ ὅμως ὅπου ἡ μελέτη αὐτῆ πικραμελήθη δὲν ὑπάρχουσι κατὰ τὴν κυρίαν ἔννοιαν οἱ μεμνημένοι. Δὲν ὑπάρχουσιν, εἰμὴ, οἱ κατὰ πρόσχημα τοιοῦτοι. Εἶναι λοιπὸν ἐμπεποτισμένος μὲ τὸ πνεῦμα τὸ τεκτονικόν, ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς ὅστις ἐμπνέεται ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφοσύνης, τῆς ἠθικῆς, τῆς ἀγωγῆς τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ διεθνoῦς πνεύματος καίπερ διατηρῶν τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτα. Κατέχει τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα πᾶς τέκτων ὅστις ἐννοεῖ καὶ ἐκφραζέται τὰ καθήκοντα τῆς εὐθύτητος, τῆς ἀνοχῆς, τῆς ἐρεύνης, τῆς ἀληθείας, τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον,

τῆς μερίμνης ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν ὁμοίων του καὶ τῆς κοινωνικῆς ἁρμονίας ὑπὸ τὴν ἀνθρωπιστικὴν ἄποψιν.

Ἐκεῖνος ὅστις ἐννοεῖ καλῶς τὴν ΒΑΣΙΛΙΚΗΝ ΤΕΧΝΗΝ γνωρίζει κάλλιστα πρὸς τίνα σκοπὸν τῷ ἐνεπιστεύθησαν τὴν σφύραν, τὸ μύστρον τὸ νῆμα τῆς εὐθυγραμμίας, τὸν διαθήτην, τὸ γωνιάμετρον καὶ τὴν στάθμην. γνωρίζει ὅτι ἡ ὑψηλὴ του τέχνη δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ ἄτομον, ἀλλὰ καὶ ὅτι αὕτη δὲν ὀφείλει μόνον νὰ ἐξισκῆται ἐν μέρει ἐνδομύχως, ἀλλὰ καὶ ἐξωτερικῶς, καὶ ὅτι ἡ «ἀδελφότης» ὑφίσταται ὄχι διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν Στοιῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ὅτι αἱ καλαὶ ἀρχαὶ καὶ τὰ καθήκοντα, δὲν ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν ἐν ἀπλοῦν παιγνίδιον, ἀλλ' ἐν ἔργον σοβαρόν.

Ὅθεν τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα διαμορφοῦται ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς ἠθικῆς βελτιώσεως, τῆς ἀνεκτικότητος, τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἐκτιμῆσεως πρὸς ὄλους, τῆς ἀγάπης τῆς προόδου καὶ τῆς εἰρήνης, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, τῆς γενναιοφροσύνης καὶ τῆς αὐτοθυσίας ὑπὲρ τῶν ὁμοίων μας. Τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα ὑποβάλλει εἰς τὴν ψυχὴν τὰς μεγάλας καὶ εὐγενεῖς ἰδέας τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς μορφώσεως τῆς νεότητος, καὶ τὴν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐντονωτέραν ἀνάπτυξιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀδελφότητος.

Διὰ τῆς διακηρύξεως τῆς ἐλευθέρως ἐρεῦνης, διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ γεγονότος ὅτι αὕτη εἶνε ὄχι μόνον δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ καθήκον, ἀφ' οὗ μόνῃ ἢ ἐλευθέρῃ χρῆσις τῆς σκέψεως ἐπιτρέπει τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, ὁ τεκτονισμὸς ἄγει εἰς τὴν μελέτην ὄλων τῶν προβλημάτων τῆς ἠθικῆς, τῆς φιλοσοφίας, τῆς πολιτικῆς, διεγείρων τὴν περιέργειαν τοῦ πνεύματος, καὶ οὕτω ἀποβαίνει μίᾳ τῶν κυριωτέρων αἰτιῶν τῆς ταχύτητος μετὰ τὴν ὁποῖαν ἐκτελεῖται ἡ πρόοδος εἰς τὸν νεώτερον κόσμον.

ΤΕΚΤΟΝΙΚΑΙ ΤΙΜΑΙ

ΠΡΟΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥΣ ΑΔΕΛΦΟΥΣ

Ὁ Ἑλληνικὸς Τεκτονισμὸς προσβέβυον ὡς ὑψίστην ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ Ἐλευθέρου Τέκτονος ὄχι μόνον τὴν ἐξάγνισιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ τὴν συνδρομὴν τοῦ πλησίου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν, ἐνίσχυσιν καὶ ἐπιβράβευσιν τῶν μετ' ἀφοσιώσεως καὶ αὐταπαρνήσεως ἀθλούντων ὑπὲρ τῆς διασώσεως κινδυνευόντων, ὑπὲρ τῆς ἀνακουφίσεως πασχόντων καὶ ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἐθεώρησε καθήκον ν' ἀπονεύμῃ ἔπαθλον ἀρετῆς εἰς τὰς τοιαῦτα διενεργούσας τρεῖς Ἀμερικανικὰς ὀργανώσεις ἧτοι εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν, εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἀδελφότητα τῶν Νέων καὶ εἰς τὴν Ἀνακουφίσιν τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς, οἵτινες διέσωσαν ἐκ βεβαίου θανάτου, ἐστέγασαν, διέθρεψαν, ἐνέδυσαν ἑκατηντάδας χιλιάδων ὄρφανῶν, χηρῶν καὶ οἰκογενειῶν προσφυγικῶν καὶ μετὰ ταῦτα ἤ ξαντο ἐκπαιδεύουσαι πανέρημα καὶ πανόρφανα παιδία ἄνευ ὑστεροβούλου διαδόσεως θρησκείας ἢ ἐθνότητος.

Μὴ δικαιούμενοι ὁμως νὰ τιμήσωμεν διὰ τεκτονικοῦ μεταλλίου σωματεῖα καὶ ἄνδρας οὐδένα δεσμὸν καὶ οὐδεμίαν ἐπικοινωνίαν ἔχοντας μετὰ τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος, ἀπεφασίσαμεν τιμῆς καὶ θαυμασμοῦ ἕνεκεν ν' αὐξήσωμεν τὸν μισθὸν πάντων τῶν τεκτόνων, οἵτινες ἀφέντες τὴν ἐν τῷ οἴκῳ τῶν ἄνεσιν καὶ χλιδὴν προσέδραμον αὐθόρμητοι εἰς τὰς χειμαζομένας χώρας, ὅπως ἐργασθῶσιν ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω ῥηθείσας Ἐταιρείας μοχθοῦντες καὶ προκινδυνεύοντες ὑπὲρ τῶν καταδυναστευομένων καὶ κατασφαζομένων.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους δὲν ἐδιστάσαμεν τὸ παράπαν νὰ

προαγάγωμεν τοὺς ἐλευθέρους τέκτονας τῆς ἐσχάτως ἐπισκεφθείσης τὰς Ἑλληνικὰς Χώρας Ἀμερικανικῆς Πρεσβείας τῶν Φίλων, ἧτις εἰς ὑψηλοτέρους ἴσως ὀρίζοντας ἀναβλέπει καὶ τοὺς αὐτοὺς περίπου προτίθεται σκοπούς, σύναμα δὲ χρησιμεύει καὶ ὡς ἄμεσος σύνδεσμος τοῦ Ἀμερικανικοῦ καὶ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Οὕτως ἐπὶ τῇ ἀφίξει τοῦ ἀεικινήτου καὶ ἀκαμάτου Henry J. Allen, Διοικητοῦ τῆς Kansas μιᾶς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν ἐν τῇ Ἑγγύς Ἀνατολῇ προσφυγικῶν Κατασκηνώσεων καὶ Καθιδρυμάτων, καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἐν Σύρῳ ἀπεράντου Ὀρφανοτροφείου πρὸς ἐγκατάστασιν 5000 ὀρφανῶν, τὸ Ὑπ. Συμ. τῆς Ἑλλάδος περιέβαλε διὰ τοῦ 33ου βαθμοῦ τῆς Ἐλευθέρου Τεκτονικῆς τοὺς ὑπερτάτους πρίγκιπας τοῦ Β. Μυστικοῦ,

Henry J. Allen, John Dawson, Ulius L. Amoss,
William W. Archibald, Harry C. Moffet.

Μετὰ τὴν μύησιν ὁ Ὑπ. Μ. Ταξ. ἀπήντησεν αὐτοῖς Ἀγγλιστὶ τὴν ἐξῆς περίπου προσλαλίαν:

Ἄδ. μου

Ἀπονέμομεν Ὑμῖν τὸν Ὑψιστον τῶν βαθμῶν τοῦ Τάγματος ὡς ἀμοιβὴν ἢ μᾶλλον ὡς ἀναγνώρισιν τῶν κόπων, τῶν μόχθων καὶ τῶν κινδύνων, οὓς ὑπέστητε ἵνα συνδράμητε τὸν πλησίον, χωρὶς ν' ἀποβλέψητε ἐὰν ὁ ὑφ' Ὑμῶν περιθαλπόμενος ἦναι Ἀρμένιος ἢ Ἕλλην, Κιρκάσιος ἢ Τοῦρκος. Διακοσμοῦμεν δ' Ὑμᾶς διὰ τοῦ Ἀριστείου τούτου, οὐχὶ ὡς Ἕλληνες Τέκτονες, ἀλλ' ὡς Κοσμοπολίται Ἀνθρωπισταὶ ἀποβλέποντες εἰς τὸ ἀνθρωπιστικὸν καὶ φιλάνθρωπον ἔργον Ὑμῶν καὶ πεποιθᾶμεν ἀκραδάντως εἶτε τὸ Ἑλληνικὸν τοῦτο ἔμβλημα θὰ καθοδηγῇ Ὑμᾶς ἀδιαλείπτως εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς φιλανθρωπίας.

Εἰς ταῦτα ὁ πολὺς Allen ἀπήντησεν εὐχαριστῶν καὶ ὁμολογῶν ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ λοιποὶ Μ. Γ. Ἐπιθ. ὑπερφανεύονται ἐπὶ τῇ ὑψίστῃ τιμῇ, ἧς ἔτυχον ἐν Ἑλλάδι, καὶ

θὰ φέρωσι πάντοτε μεθ' ἑαυτῶν τὸν τιμητικὸν τοῦτον τίτλον.

Τὴν μύησιν ἐπηκολούθησε δεξίωσις, μεθ' ἣν ὁ ἀδ. Allen ἀνεχώρησεν εἰς Συρίαν. Εὐθύς δ' ἀμέσως αὐτοκίνητα μετέφερον τοὺς ἀγαπητοὺς λοιποὺς ξένους καὶ τὰ Μέλη τοῦ Ὑπάρχου Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν παραλιακὴν ἐσχίην Ραφίαν, ὅπου παρετέθη Ἑλληνικὸν πρόγευμα.

Κατ' αὐτὸ ἐγένοντο ἑκατέρωθεν πολλαὶ ἐνθερμοὶ προπόσεις Ἀγγλιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ὑπὲρ τῆς Ἀμερικῆς, ὑπὲρ τῶν Τεκτονισμῶν τῶν δύο χωρῶν καὶ ὑπὲρ τῶν Ὑπ. Ταξίαρχων αὐτῶν κλπ. Ἐκάστην τῶν προπόσεων τούτων εὐηρεστεῖτο νὰ μεθερμηνεύη ἀμέσως Ἑλληνιστὶ ἢ Ἀγγλιστὶ ὁ κραταιὸς ἀδ. Ἀνδρέας Ἀνδρεάδης.

Προσθετέον ὅτι διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἐμνήθησαν, ἐν τακτικῇ Συνεδρίᾳ τῆς Σ. Στ. Ὁμήρου ἧς ἐσεβασμίευσεν ὁ ἀδ. Ἰω. Βέλλης, οἱ Ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἀμερικανικοῦ Τύπου

Charles Dexter Morris (Near East Relief)
Ernest Leroy Priest (American Red Cross)

Καὶ τούτους προσεφώνησεν ὁ κραταιότατος Παναγιώτης Δ. Καλογερόπουλος παρορμῶν αὐτοὺς ὅπως ἢ τιμητικῆ αὐτῆ πρόσληψις ἐν τῇ παγκοσμίῳ Ἀδελφότητι ὑπομιμνήσκη αὐτοῖς ἕσσει τὸ πρὸς τοὺς ὁμοίους καθῆκον ὅπερ μετὰ τοιαύτης αὐταπαρνήσεως ἐξεπλήρωσαν καὶ θὰ χρησιμεύσῃ αὐτοῖς ὡς ἀφετηρία νέων φιλανθρωπικῶν ἔργων.

Νέαν ἀφορμὴν πρὸς ἐνδειξὴν τῆς ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀμερικανῶν τεκτόνων παρέσχεν ἢ εἰς τὴν Ἑλλάδα κάθοδος τῆς Πρεσβείας τῶν Φίλων (The American Goodwill Delegation to Greece). Πρόδρομος ταύτης ἀπεστάλη ὁ αἰδ. Condit ὅστις ἅμα τῇ εἰς Ἀθήνας ἀφίξει τοῦ ἐπεσκέψθη τὸν Ὑπ. Ταξίαρχον τῆς Ἑλλάδος. Αὐθήμερον ὁ κραταιότατος ἀπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν, ἀμφότεραι δ' αἱ συνεντεύξεις διήρκεσαν ἐπὶ μακρόν.

Τὴν ἐπιούσαν ἀφίκοντο καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Πρεσβείας τῶν Φίλων. Ὁ ἐν αὐτῇ δ' ἀρχηγὸς τῶν Τεκτόνων Ἐδουάρ-

δος Ράιμερ (E. F. Reimer) ἔσπευσε πρὸ παντὸς νὰ ἐπιδώσῃ εἰς τὸν Ὑπ. Ταξ. τὰ διαπιστευτήρια δι' ὧν τὸ Ὑπατον Συμβούλιον τῆς Νοτίας δικαιοδοσίας τῶν Ἡ Π. τῆς Ἀμερικῆς εἶχεν ἐφοδιάσει αὐτόν. Ἡ ἐπίσκεψις ἀνταπεδόθη τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀλλὰ τὰς ἐπισκέψεις διεδέχθησαν πολῶροι καὶ ἐπανειλημμένοι συνεντεύξεις. Τὴν μεθεπομένην ἡμέραν παρετέθη ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς Μ. Βρετανίας ἐπίσημον πρόγευμα τῆς Πρεσβείας τῶν Φίλων εἰς ὃ προσεκλήθησαν ὁ τε Ὑπ. Ταξ. καὶ ὁ Πρόσθετος Μέγας Διδ.

Μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἀνα τὴν Ἑλλάδα ἐπιθεωρήσεως ἐνίων τῶν προσφυγικῶν Καθιδρυμάτων καὶ καταυλισμῶν ἐπιστροφὴν τῆς Πρεσβείας τῶν Φίλων ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ ἐπίσημος δεξίωσις τῶν Ἀμερικανῶν Τεκτ. αὐτῆς τὴν 27 Ἰουλίου ἐν τῷ τεκτονικῷ Μεγάλῳ Πειραιῶς καθόσον τὸ ἐν Ἀθήναις ἐπεσκευάζετο.

Τῆς δεξιώσεως προηγῆθη τελετουργία Α' βαθμοῦ διεξαχθεῖσα τιμῆς ἕνεκεν ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς, σεβασμιεύοντος τοῦ Μεγάλου διδασκάλου ἐπὶ τούτῳ ἀφικομένου ἐκ Λουτρακίου. Κατ' αὐτὴν ἐμυήθησαν εἰς πρῶτον βαθμὸν οἱ ὑπὸ τῆς Σ. Στοᾶς τοῦ Ὁμήρου ἐψηφισμένοι ἀμύητοι Ralph Knapp Γενικὸς Διευθ. τῆς Near East Relief, Frank America Ἀμερικανὸς Δημοσιογράφος, Κωνσταντῖνος Ἡλιάδης ἀντιπρόσωπος τῶν ἐφημερίδων «Χρόνου» καὶ Near East τοῦ Λονδίνου.

Ἐν τέλει τῆς μνήσεως πρῶτος προσεῖπεν ὁ πανσεβασμιώτατος πάντας τοὺς Ἀμερικανοὺς Τεκτονας διὰ λόγου εὐφραδεστάτου ἐν ᾧ ἀνέπτυξε τὴν κοσμοπολιτικὴν ἀποστολὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἐξύψωσεν εἰς τὴν δέουσαν περιωπὴν τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος ἄθλους τοῦ Ἀμερικανικοῦ τεκτονισμοῦ. Ὁ λόγος αὐτοῦ μεθερμηνευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὑπ. Ταξ. Ἀγγλιστὶ κατεγοήτευσεν τοὺς Ἀμερικανοὺς Ἀδελφούς.

Ἐἶτα ὁ πρόσθετος Μέγας Διδάσκαλος προσεφώνησεν Ἀγγλιστὶ τοὺς Ἀμερικανοὺς Ἀδ. καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἀπήγγειλεν Ἑλληνιστὶ τὴν αὐτὴν προσλαλίαν, παρατιθεμένην ὡς:

ΠΡΟΣΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΡΟΣΘΕΤΟΥ ΜΕΓ. ΔΙΔ. ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ Δ. ΠΟΥΡΗ

Ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Συμβολικοῦ Τεκτονισμοῦ χαιρετίζω εὐφροσύνως τοὺς παρισταμένους Εὐγενεῖς Ἀντιπροσώπους τοῦ Ἀμερικανικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ὁ Ἑλληνικὸς Τεκτονισμὸς ἔχων ἐπίγνωσιν τῶν βαρυτάτων ὑποχρεώσεων τὰς ὁποίας ἐπιβάλλει ἑνδοξὸς κληρονομία τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ ἰδίᾳ τῆς ἀρχαίας Σοφίας ἐκ τῶν πυρήνων τῆς ὁποίας ἀνέβλαστον τὰ πρῶτα φύτρα τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἀτενίζει μετὰ θαυμασμοῦ πρὸς τὸ μεγαλειῶδες πνεῦμα καὶ τὸ γενναιοφρόν ἀἴσθημα τοῦ Πανισχύρου Ἀμερικανικοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἐν γένει τοῦ Μεγαλεπηβόλου Λαοῦ τῆς Μεγάλης Δημοκρατικῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς.

Οἱ Ἕλληνες Τέκτονες ζηλωταὶ παντὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἀτενίζουσι μετὰ θαυμασμοῦ εἰς τὸ ρηξικέλευθον καὶ τὴν μεγαλοურγίαν τοῦ Ἀμερικανικοῦ πνεύματος. Εὐχονται δὲ δι' ἐμοῦ στενωτέραν ἐπικοινωνίαν, εἰλικρινῆ σύμπραξιν καὶ ἀδελφικὸν σύνδεσμον τῶν δύο λαῶν, καὶ προσδοκῶσι ὅτι εἰς ταῦτα θὰ συντελέσῃ δ' ἄρρηκτος κρίκος τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Ἀμερικανικοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ προσεχοῦς καὶ τοῦ ἀπωτέρου μέλλοντος τῆς ἀνθρωπότητος.

Καὶ ὑπὲρ τοιοῦτον στενωτέρου συνδέσμου μετὰ τοῦ Ἀμερικανικοῦ καὶ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ ὡς δύο ἐστιῶν φωτός, ἔστω καὶ ἀνομοίου μεγέθους, ἐπικαλοῦμαι τὴν κοινὴν καὶ ὁμόθυμον παρὰ πάντων τῶν συμπαρισταμένων ἀρωγὴν πρὸς συνεργασίαν.

Νέος ἐνθουσιασμὸς κατέλαβε πάντας τοὺς παρισταμένους.

Ὑστατος πάντων ὠμίλησεν Ἀγγλιστὶ ὁ Ὑπ. Μ. Ταξ. Τοῦ λόγου αὐτοῦ δημοσιεύομεν τὴν Ἑλλ. μετάφρασιν, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΥΠ. Μ. ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Δ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟΙΣ ΤΕΚΤΟΣΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ
ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

Ἀδελφί μου

Ἐξ ὀνόματος τοῦ Ὑπ. Συμβ. τοῦ 33ου καὶ τελευταίου

βαθμοῦ τοῦ ἀρχ.· καὶ ἀποδεδεγμ.· Σκωτ.· Δογμ.· τῆς Ἐλευ-
 θέρας Τεκτονικῆς προσφωνῶν, ἐγκαρδίως προσδέχομαι Ὑμᾶς καὶ
 δι' Ὑμῶν πάντα τὰ μέλη τῆς εἰς Ἑλλάδα Ἀμερικανικῆς Πρεσβείας
 τῶν Φίλων. Ὅχι δὲ μόνον αἱ Συμβολικαὶ Στοαὶ ἀλλὰ καὶ πάντα
 τὰ φιλοσοφικὰ Ἐργαστήρια χαρμοσύνως εὐφημοῦσιν Ὑμᾶς· ἡ τῆ
 Ὑμετέρα ἀφίξει.

Αἱ εὐχαὶ αἱ δὲ τε Μέγας Διδάσκαλος καὶ ὁ πρόσθετος τοιοῦτος
 ἐξέφρασαν, εἶναι εὐχαὶ σύμπαντος τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ
 διότι αἱ ἀνώτεραι δύο Τεκτονικαὶ δυνάμεις μας, τοῦτέστι τὸ Ὑπατον
 Συμβούλιον καὶ ἡ Μεγάλη Ἀνατολή τῆς Ἑλλάδος, διαπνεόμεναι
 ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων, ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἰδεῶν καὶ ὑπὸ
 τῶν αὐτῶν δογμάτων παρουσιάζουσιν ἓνα καὶ ἀδιαίρετον Ἐλεύ-
 θερον Τεκτονισμὸν ὅς σεβίζει τὸ ἀνθρωπιστικὸν καὶ φιλόανθρω-
 πον Ἔργον σας.

Νῦν θεωρῶ καθήκον καὶ ὡς Ἕλλην ν' ἀπευθύνω τοῖς παροῦ-
 σιν Ἐταίροις τῆς Πρεσβείας τῶν Φίλων ὀλίγας λέξεις αἱ παρα-
 καλῶ νὰ διαβιβάσητε τοῖς λοιποῖς Συναδέλφοις Σας καὶ πᾶσι
 τοῖς Ὑμετέροις Συμπατριώταις.

Ἀπὸ τοῦ 1821 ὅτε οἱ Ἕλληνες ἔδρασαν τὰς ἀλύσεις τῆς
 δουλείας των, ἀπὸ τοῦ ἔτους ἐκείνου οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι οἱ μεγά-
 λοι ἀρωγοὶ τῆς χώρας μας καὶ παρέχουσιν ἡμῖν βοήθειαν ἐν δέοντι
 χρόνῳ καὶ ἐν πάσῃ ἀνάγκῃ.

Διὸ οὐ παυσόμεθα ἀναμνησκόμενοι τοῦ Μεγάλου Ἀμερι-
 κανοῦ Φιλανθρώπου Σαμουήλ Γ. Χάου ὃς ἦλθεν εἰς Ἑλλάδα τῷ
 1821 ὅπως ἐπικουρήσῃ ἡμῖν ἐν τῷ ἱερῷ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνι
 καὶ ὅπως πολεμήσῃ κατὰ τῶν Τούρκων ὡς μαχητῆς καὶ ὡς ἰατροῦ
 ἢ μᾶλλον ὡς ἀρχίατρος τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. Ὁ Σαμουήλ Χάου
 ὑπῆρξεν εἰτα αὐστηρὸς ἱστορικὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως
 καὶ ἀφωσιώθη εἰς τὴν Ἰδρυσιν καὶ διεύθυνσιν τῆς ἐν Βοστώνῃ
 σχολῆς τῶν τυφλῶν *Perkin's Institution*, ἀλλὰ τῷ 1866 ἐπανῆλ-
 θεν εἰς τὸν προοφιλή αὐτῷ τόπον ὅπως συνδράμῃ τοῦς ἤρωας
 Κρητᾶς οἵτινες διεξῆγον μέγαν πόλεμον κατὰ τῶν Τουρκικῶν στρα-
 τῶν. Ἐφερε τότε χρήματα, προμηθείας, ἐνδύματα κλπ. εἰς τὰς
 πρόσφυγας καὶ ἐποίησατο ὡς Ὑμεῖς περιοδίαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα
 ὅπως περιθάψῃ τὰς γυναικὰς καὶ τὰ τέκνα τῶν Κρητῶν μαχητῶν.

Θὰ ἐνθουμάμεθα διὰ παντός τὸν Ἀμερικανὸν πολιτικὸν Δανιὴλ Webster ὁ ὁποῖος τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1824 ἀπήγγειλεν ἐν τῷ Κογκρέσῳ τὸν πρῶτον ἀλλ' ἀξιοθαύμαστον κοινοβουλευτικὸν λόγον του ὑπὲρ τῆς ἀποστολῆς διπλωματικοῦ ἀντιπροσώπου παρ' ἡμῖν ἵνα ἡ Ἑλλάς οὕτω ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ὡς ἐλεύθερον Κράτος, καθ' ὃν χρόνον οἱ πατέρες μας ἠγωνίζοντο ἀκόμη ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας των.

Οὐδέποτε θὰ ἐξαλειφθῶσιν ἐκ τῆς μνήμης μας οἱ μόχθοι καὶ αἱ διδασκαλίαι τοῦ αἰδ. Ἰωάννου Ε. Χίλλ ὅστις τῷ 1833 ἦλθεν εἰς τὰς τότε ἐρήμους Ἀθήνας ἵνα ἰδρῦσῃ δύο Ἑλληνικὰ σχολεῖα ὧν τὸ ἐν διατηρεῖται ὑπὸ τῆς ἐν Βοστώνῃ Ἱεραποστολικῆς Ἑταιρείας καὶ καλεῖται ἀκόμη τὸ « Ἀμερικανικὸν Σχολεῖον ».

Φειδόμενος τῶν Ὑμετέρων πολυτίμων στιγμῶν ἀναγκάζομαι νὰ παρίδω ἀπειράριθμα ἐνδοξ' ὀνόματα Ἀμερικανῶν συγγραφέων ποιητῶν, περιηγητῶν καὶ πολιτικῶν οἱ ἐξύμνησαν τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλλάδος.

Πρὸς τούτοις οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν προτιμῶσι τὸ Ἀμερικανικὸν ἔδαφος οὐχὶ διότι ἐκεῖ κερδαίνουνσι πλεῖον ἢ ἀλλαχοῦ, ἀλλὰ διότι θεωροῦσι τὰς Ἡ. Π. τῆς Ἀμερικῆς ὡς χώραν τῆς ἐπαγγελίας ἐν ἣ ἀπολαύουσι πάντων τῶν ὠφελημάτων τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς καλῆς διοικήσεως. Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων μου σημειωτέα ἢ ἀκόλουθος πράξις τοῦ Ἰωάννου Γενναδίου πρῶτον Ἑλληνοσ Πρεσβευτοῦ ἐν Λονδίῳ. Ὅτε οὗτος μετέβη εἰς τὴν Οὐάσιγκτωνά ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος, προέτεινεν εἰς τοὺς ἐκεῖ Ἐφόρους τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανικῆς Σχολῆς ἵνα δωρηθῆται αὐτῇ τὴν πολύτιμον Βιβλιοθήκην του ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἀνεγερθῇ κτίριον ἴδιον ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ ἐναποτεθῶσι καὶ διαφυλαχθῶσιν αἱ μεγάλαι καὶ σπάνιαι συλλογαὶ του ἐκ βιβλίων, ἐκ παλαιτύπων, ἐξ εἰκόνων κλπ. ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ρηθείσης σχολῆς. Ἡ πρότασις ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ οὕτω θὰ προστεθῇ εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα νέα καλλιμάρμαρος Βιβλιοθήκη ἀναλώμασι τοῦ κληροδοτήματος Carnegie.

Θὰ ἀνέφερον καὶ ἄλλας ἀποδείξεις τῶν λόγων μου, ἀλλ' ὀφείλω ἤδη νὰ συμπεράνω.

Πεποιθὼς ὅτι ἐκφράζω τὴν γνώμην παντός τοῦ Ἑλληνισμοῦ

καὶ ἰδιαίτατα σύμπαντος τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ εὐχομαι εὐημερίαν καὶ εὐτυχίαν τῷ Ἀμερικανικῷ Ἔθνει καὶ ἀναπέμπω δέησιν ὅπως ἡ Καλὴ Θέλησις τῆς Ὑμετέρας Ἐπιτροπείας (*The Good will of Your Delegation*) πραγματοποιηθῇ ἐπ' ἀγαθῶ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ πρὸς ἀνακούφισιν (*relief*) τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ζήτησαν αἱ Ἡ. Π. τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὁ Πρόεδρος πύτων

Ζήτησεν ὁ Ἀμερικανικὸς Τεκτονισμὸς

Ζήτησεν ἡ Ἀμερικανικὴ Πρεσβεία τῶν Φίλων

Ζήτησαν αἱ τρεῖς Ἀμερικανικαὶ Ὄργανώσεις, Ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς, ἡ *Near East Relief* καὶ ἡ *Y. Christian Association*.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λόγου ὁ Ἀμερικανικὸς ἐνθουσιασμὸς ἐκορυφώθη. Μεθ' ἐκάστην τῶν ἀνωτέρω προσφωνήσεων, τῇ ὁ ἐπινεύσει τοῦ προϊσταμένου τῶν Ἀμερικανικῶν Τεκτόνων, ὑποδεικνύμενος ῥήτωρ ἐκ τῶν Ὑπερτάτων Προϊκλήπων τοῦ Β. Μυστικῆς, ἐξεδήλου μετὰ χριμαρῶδους εὐφραδείας εἰλικρινῆ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Τέλος ὁ Πανσεβασμιώτατος ἐκήρυξε τὴν λήξιν τῆς τελετουργίας.

Μεθ' ὃ ἐγένοντο αἱ ἀμοιβαῖαι παρουσιάσεις ἐν τῷ προνάφ καὶ προστηνέχθησαν ἄφθονα γλυκύσματα, παγωτὰ καὶ ποτὰ.

Ῥυσικῶς δὲ τῷ λόγῳ πλειστάκις ἀνυψώθησαν τὰ πλήρη μὲν ποιήρια ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τῆς Πρεσβείας τῶν Φίλων, ὑπὲρ τῆς Ἀμερικῆς κλπ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡτοιμάσθη ὁ ναὸς καὶ ἐχειροτονήθησαν εἰς τὸν 33ον βαθμὸν οἱ 32οι

Edward F. Reimer, W. Gilbert Condit,

Chester B. Emerson, H. F. Kazmier

Ὡσαύτως προήχθησαν εἰς Ροδωσταύρους οἱ ἐπόμενοι ἀδ.·.

A. M. Brodie Πρόεδρος τῆς Πρεσβείας τῶν Φίλων,

W. L. Rogers, Charles H. Emmons

Charles H. Boynton, Harry S. Meredith,

Arthur Warren

Αἱ τελετουργίαι αὗται ἔληξαν μετὰ τὸ μεσονύκτιον καὶ οἱ Ἀμερ. Ἀδ.·· ἀπεχαιρέτησαν τοὺς Ἑλληνας ἀδελφούς των λῖαν συγκινημένοι ἐπὶ τῇ ἀληθῶς ἀδελφικῇ ὑποδοχῇ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΤΕΚΤΟΝΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐμποροί

Βαζύρης Δ. (εἰσαγωγή, ἐξαγωγή) ὁδ. Σταδίου 53.
Γεωργιάδης Π. «Στρατιωτικὸν Κέντρον» (καὶ εἶδη πλεκτικῆς) πλ. Κολοκοτρώνη.
Ζαγκλῆς Δ. ὁδ. Κεραμικοῦ 3.
Ζαγνουδάκης Μ. χαρτέμπορος ὁδ. Πραξιτέλους 44.
Καρατζῆς Ἄντ. ὁδ. Βερανζέρου 14.
Κουτσουμπάδης Ἐλευθέριος (εἶδη ἀνδρικά) ὁδ. Σταδίου 15.
Κράλλης Περικλῆς δερματέμπορος Ἀθήναι—Πειραιεὺς—Θεσσαλονίκη.
Κωστόπουλος Δ. (παιδικὰ εἶδη) ὁδ. Ἑρμοῦ 53.
Λαμπροπούλος Λάμπρος Στοά Ραζῆ ὁδ. Σοφοκλέους
Λαμπροπούλος Τάκης (εἰσαγωγή χάρτου) Ξενοδοχεῖον Βασιλικόν
Λούσης Β. ἔμποροράπτης ὁδ. Νικίου 7.
Μάτε Πέγγας (εἶδη ψιλικά) ὁδὸς Πανδρόσου 22.
Μουτσόπουλος Δ. (ὑφάσματα) ὁδ. Ἑρμοῦ 42.
Νικολαῖος Μιχ. (πλεκτομηχαναὶ παντός εἶδους) Πλατεία Συντάγματος.
Παναζοπούλος Δ. κηπνέμπορος ὁδ. Φαιστοῦ 4.
Παπασπύρος Ἀλεξ. (γραφομηχαναὶ καὶ ἀντιγραφαὶ) ὁδ. Σταδίου 21.
Περάκης Κ.—Ἀποθήκη χάρτου—ὁδ. Χρυσοσπηλαιωτίσσης 4.
Σαλιάρης Κοραῆς ὁδ. Γ'. Σεπτεμβρίου 116.
Σαραντόπουλος Ἀπόστολος (ἀνδρικά εἶδη) ὁδ. Σταδίου 33.

Ἐκτελωνισταί.

Θεοχαρόπουλος Σ. καὶ Παπαγεωργίου Εὐαγ. πλατεία Τελωνείου Πειραιῶς.

Ἴατροί.

Ἀργυρόπουλος Ἀθ. δερματολόγος ὁδ. Ἀκαδημίας 7α.
Βαλέττας Ἐμμανουὴλ παθολόγος ὁδ. Πανεπιστημίου 38.
Βούλας Β. παθολόγος Διευθ. Εὐαγγελισμοῦ ὁδ. Ἀγ. Κωνσταντίνου 23.
Δούκας Χρ. δερματολόγος. Ἐπιμελητῆς Νοσοκ. Συγγροῦ ὁδ. Γερανίου 34.
Ἠλιόπουλος Ν. παθολόγος ἱατρός Β. Ναυτικοῦ ὁδὸς Γερανίου 11.
Καλογήρου Περικλῆς Θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός».
Κορζῆς Ἐμμαν. ὁδ. Πατησίων 52α.
Κομνηνός Διομήδης Ἐπιμελητῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς Πανεπ.—Τμημ. λοιμ.
νόσων, Ὑπουργ. Ὑγιεινῆς ὁδὸς Μαυρομιχάλη 6α (3-6 μ.)
Κυριαζόπουλος Κ. δερματολόγος ὁδ. Θεμιστοκλέους 13.
Μαργαρίτης Ι. παθολόγος ὁδ. Βουλῆς 24.
Οἰκονομίδης Χρῆστος παθολόγος ὁδ. Παράσχου 16, Τέρμα Ἴπποκράτους.
Πεταλᾶς Ἄνδρ. ὁδ. Καλλιθέας 81.
Περάκης Κ. παθολόγος ὁδ. Βουκουρεστίου 25 (Νέα Κλινική—Πατήσια)
Ποντίδας Ἀθ. παθολόγος ὁδ. Καίρη 2.
Τερζάκης Μιχ. παθολόγος ὁδ. Δελφινώγη 7.
Τρονάς Φραγκίσκος δερματολόγος ὁδ. Ναυαρίνου 10.
Τσακόπουλος Κ. Χειρουργός - ὁδὸς Ἀκαδημ. 77.
Φερεντίνος Γ. ἱατρός Γαλλικοῦ Νοσοκομείου ὁδ. Γ'. Σεπτεμβρίου 37.
Φωτόπουλος Β. γυναικολόγος ὁδ. Σατωβριάνδου 11.
Χάρτ Εὐστάχιος φυσικοθεραπευτῆς ὁδ. Ἀχαρνῶν 105.
Χρυσοχοῖδης Ἀλεξ. ὁδ. Τσαμαδοῦ 36.

Καθηγηταὶ ξένων γλωσσῶν

Εἰγος Μιλτιάδης Γαλλικῆς ὁδ. Λιοσίων 28.

Κτηνίατροι

Βαφειόπουλος Δ. άρχικτηνίατρος όδ. Σολωνος 44.

Λιθογράφοι

Παπαχρυσάνθου Χρύσαγθος, λιθογραφείον όδ. Πραξιτέλους 12.

Μεδίται άποικιακόν

Άνδρέας Ραζής όδ. Σκουφά 52.

Μηχανικοί - Άρχιτέκτονες

Καιτούλης Σπυρίδων, πέφην Νομομηχανικός—όδ. Βουκουρεστίου 37.

Κυριακός Γ.—Γραφείον έργοληπ. κλπ. όδ. Διγιάνος 6.

Τσιριπίνος Άγώνιος όδός Σολωνος 42

Ναυλομεδίται

Βογιατζόγλου Άλεξ. όδ. Ίακωβάτων 4.

Ξενοδοχείων διευθυνταί,

Ζαμύχας Άλεξ. Ξενοδ. Μινέρβα όδ. Σταδίου παρά πλατείαν Σύν)ματος.

Όδοντοϊατροί.

Καρέκλης Ίωάννης Όδός Άγ. Κωνσταντίνου 16α

Κοντοφρυδής Άντωνιος όδ. Σίνα—Καπλανών 7.

Λυμπεροπούλος Κ. όδ. Έρμού 46.

Παπαντωνόπουλος Ν. καθηγητής όδ. Καραγεώργη Σερβίας 2.

Παραγγελιοδόχοι

Άργυρός Δημήτριος - Άγίου Γεωργίου Καρύστη 29.

Κορίνθιος Μαρκέλλος όδός Ντεκα 10.

Λιάρος Σπ. όδ. Ευρώπη 17.

Ρώσσης Ίωάννης όδ. Γ' Σεπτεμβρίου 28 γραφ. 6.

Σαρρής Άντώνιος όδ. Αιόλου 117.

Φωτοπούλος Δ. όδ. Εθέρκιδου 19.

Ράπται

Β. Λουζέας όδ. Νικίου 7, παρά την όδον Αιόλου.

Φαρμακέμποροι-Φαρμακοποιοί

Άπαλύρας Άθ. όδ. Γ' Σεπτεμβρίου 5.

Ζαούσης Γ. όδ. Σταδίου 46.

Δασκαλάκης Νικήτας όδ. Άθηνάς 2 πλ. Όμοιοτίας.

Δαμπρινόπουλος Ζαφείριος—όδ. Μαυρομυγίλη 139.

Φωτογράφοι-Καλλιτέχναι

Μπούκας Γ. όδ. Φιλελλήνων. Πάσα 1.

Χρηματομεδίται

Άλιανάκης Κ. όδ. Ψαρρών 5.

Θεοδορίκος Ν. όδ. Δημητρίου Φιληρέως Νέον Φάληρον.

Όρολογιοποιοί.

Άλφιέρης Κ. όδ. Πεσματζόγλου 4.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΙ ΤΕΚΤΟΝΕΣ ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ

Ίωάννεια. Γ. Ε. Ράδος.—Είσαγωγή—Έξαγωγή. Άποικιακά—
Δημητριακά, Έδώδια—Ποιά, Κοκκνερογοστάσιον ιδιωτικόν έν Ίωαν-
νίνοις. Έργοστάσιον ποτοποιίας έν Πειραιεί.